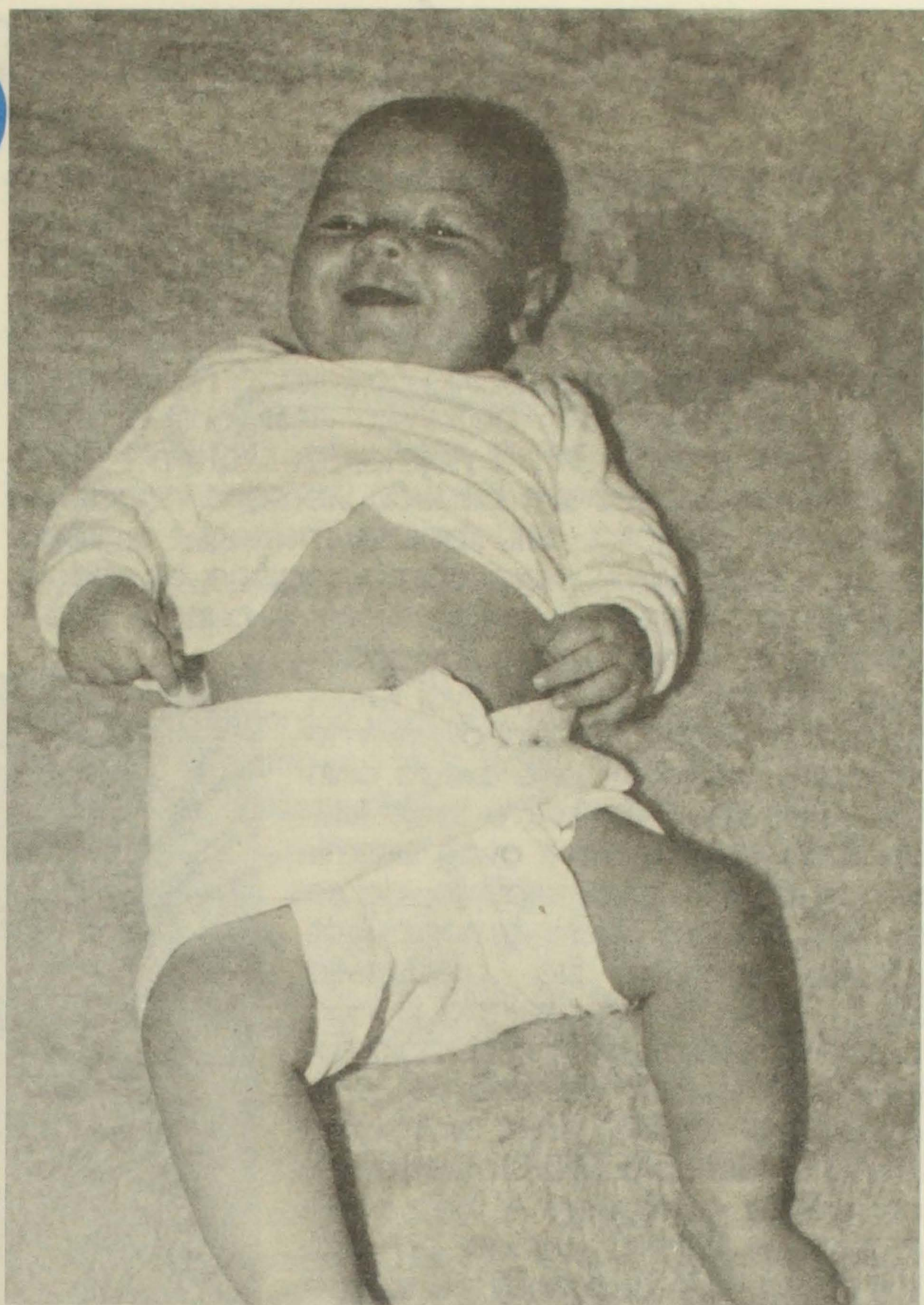
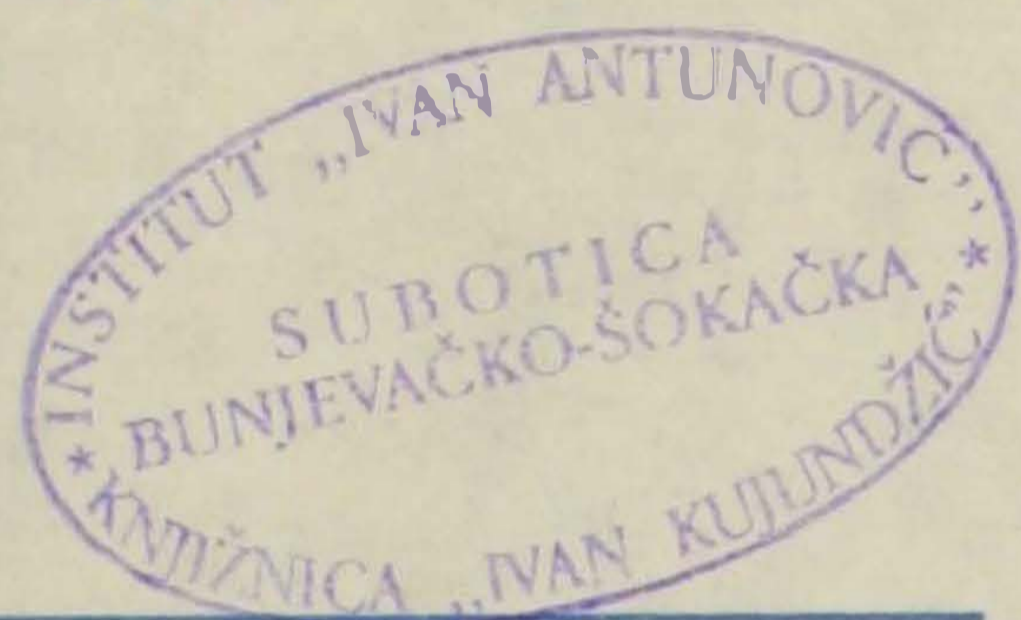

Bačko klasijsje

VJERSKO – INFORMATIVNI LIST

GOD XXI. BR. 66; 15. XII. 1991.

CIJENA: 30 DINARA

OČEKIVANJE ISUSA NA SELU

Dodi nam, Isuse, ove radosne božićne noći među nas priproste ljude, koji živimo sami daleko od svake graje. I kod nas Ti ćeš moći ostati sve do zore, dok su kuće u tami.

Sve smo spremili lijepo, uredili sobu samo za Te srce je naše Tebi najljepše pjesmice splelo i ne treba, Isuse, nama nikakve druge plate, nego da i dalje čuvaš maleno naše selo.

Ove božićne noći zaboravi sve naše zloće za koje često nas savjest tako peče i boli, radosne božićne noći svaki sad od nas hoće, da Tebe beskrajno voli.

Božićne ove noći svaki hoće da kaže radost i hvalu na svemu učinio nama što si, kako nas riječi Tvoje krijepje, dižu i snaže i kako ljubav Tvoja grije nas, hrabri i nosi.

Ne čudi se, Isuse, nama, ako Te budemo mnogo zadržavali u svome stanu: boli su naši sve veći i niko od nas više snosit ih ne bi mogo, da Tebi ne može ko bratu sve svoje nevolje reći.

Dodi nam, Isuse, dodi, vesele ove noći, svaki Te od nas žarko za posjet ovaj moli, u našim kućama niskim vidjeti Ti ćeš moći priprosto seljačko srce, da Te najviše voli.

Aleksa Kokić

SADRŽAJ

Budućnost u znaku djeteta	2
Mir ljudima dobre volje	3
S papom Ivanom Pavlom II.	4
Božić-uz bezgrešnu Bogomajku prema novoj evangelizaciji	6
Veliki obnovitelj Crkve-sveti Ivan od križa	7
Prvi hrvatski svetac	9
Sвета noć	10
Antunovićev dan u Bačalmašu	11
Vijesti iz bajskog trokuta	12
Šest stoljeća Subotice	13
Obiteljska stranica	15
Prilog mladih	17
Vijesti	19
Naši pokojnici	21

SVIM ČITATELJIMA I
PRIJATELJIMA LISTA
SRETAN BOŽIĆ
I BLAGOSLOVLJENU
NOVU GODINU

ŽELI UREDNIŠTVO

BUDUĆNOST U ZNAKU DJETETA

Svetkovina Božića, svake nam godine iznova živo doziva u svijest otajstvo neizmjerne ljubavi Božje, koja je u punini vremena uzela "pravu put" čovjeka, pojavivši se među nama u obliku običnog ljudskog djeteta. Tim činom, a napose svojim kasnijim učenjem, Gospodin Isus je digao čovjeka, a na poseban način dijete, na novo božansko dostojanstvo, izjednačivši sebe sa svakim i najmanjim bratom i djetetom. I zato će kroz sva buduća vremena napad na dijete, na čovjeka, biti zapravo napad na Boga. Kada u tom svjetlu promatramo tragične događaje, kojima smo svjedoci, onda istom u punom svjetlu

shvaćamo doseg ovog besmislennog krvoprolića. Božić u ovoj ratnoj situaciji posebno nas čini osjetljivima za patnju malenih, prije svega onih koji su sigurno bez ikakve svoje krivnje sami pali kao žrtve ovog besmislennog klanja. Još je strašnije, da se sa tim klanjem htjelo izmanipulirati svjetsku javnost, što predstavlja zločin ravan onomu kojega je nad Isusovim suvremenikima počinio sjetni kralj Herod. No možda je u neku ruku strašniji usud onih mališana koji su doduše ostali u životu, ali možda osakaćeni ili bez svojih roditelja ili barem jednog od njih, koji će za cijeli život nositi na svome tijelu ili još gore na svojoj duši posljedice prisilnog boravka u skloništima, gledajući i slušajući ratne strahote. Na tisuće tih malenih ostali su bez toplog obiteljskog krova i dane svoga djetinjstva moraju provoditi negdje u tuđini, možda daleko i od svojih najbližih. Mnogi će u tuđini, a možda i na tuđem jeziku morati sakupljati svoje prve spoznaje o svijetu. Koliko će sve to ostaviti posljedica na dušama tih malenih? A da ne govorimo koliko će tisuće njih biti prikraćeni za doživljaj obiteljskog ozračja svete Badnje večeri? No, to

ne znači da neće biti dionici onih milosti koje je Krist svojim rođenjem, životom, trpljenjem, smrću i uskrsnućem donio, dapače bit će dionici velikih milosti, jer se eto već u svome djetinjstvu suobličuju Njemu, koji je rođen kao beskućnik u krajnjoj bijedi, tek što se je rodio a već mu je mač visio nad glavom, radi toga je i on morao iz "političkih" razloga, jer je "ugrožavao" slavu velikog kralja, u progonstvo, da ondje u najranijem djetinjstvu osjeti gorčinu prognaničkog kruha. Eto u tomu je uzor svima onima koji su pogođeni ovom nemilom ratnom stvarnošću, a to nije mala stvar u takvoj patnji biti svjestan, da je sam Božji sin prošao svu tu patnju. Mi vjernici vjerujemo i po vjeri znamo, da taj isti Isus živi u svakom djetetu i u svakom pojedincu od nas i da svako naše trpljenje, osobito ono koje svjesno sjedinjujemo s njime, postaje tako vrijedno, kao da sam Krist trpi u nama. Zato je Božić sjajna prilika da sva ta trpljenja malenih, kao i svoja osobna, prikažemo i sjedinimo

sa Isusovim trpljenjima, da tako ni jedna suza, ni jedna kap znoja, ni jedna kap krvi, ne bude uzaludno prolivena, nego neka budu otkup za tolike grijeha i propuste, upravo učinjene protiv ovih malenih. Tim će činom biti već unaprijed posvećena sva trpljenja koja će kao posljedice ovoga rata doći i tako ona postaju zalog budućeg Božjeg blagoslova nad svim onim obiteljima koje su sada ranjene. Ta kršćanska logika koja zna da svaka patnja sjedinjena s Kristom postaje izvor izvanrednih milosti i blagoslova, napunja nas velikim optimizmom i nadom za budućnost. Tolika nevino prolivena hrvatska krv postaje izvorom

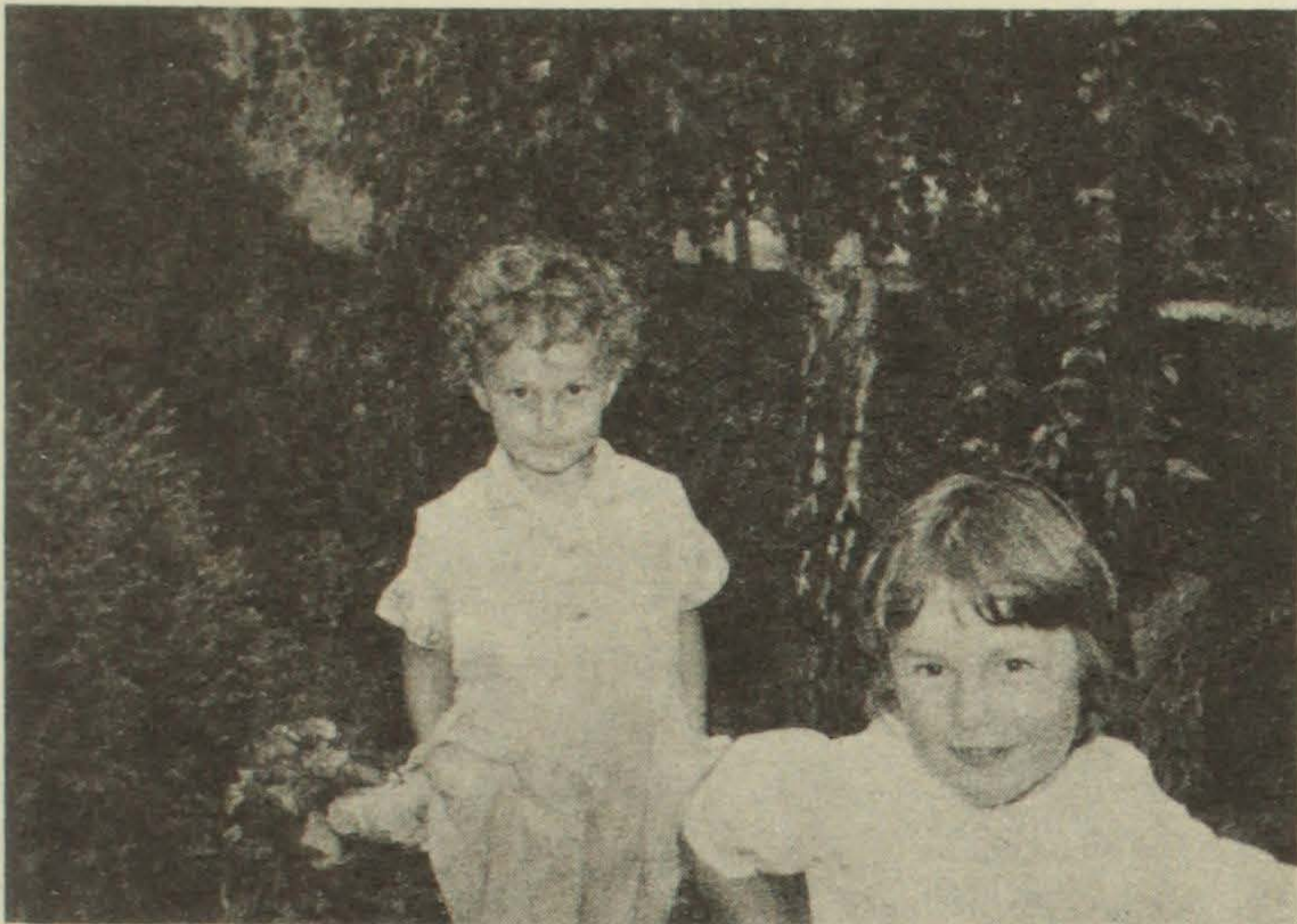
izvanredne Božje naklonosti i milosti. Zato u ovom kontekstu treba nam biti jasno da je sva naša budućnost, kao naroda i Crkve u Njemu, u Djetetu. Zato nas ovaj Božić treba veoma zamisliti nad sutrašnjicom našeg naroda i Crkve u Njemu. Mora nam biti jasno da je ona jedino i trajno bogatstvo zapravo živi čovjek, a ne zemlja, kuće, vikendice, auta... kao što smo se često zavaravali. Radi toga cijela zajednica naroda, ako ne želimo sami sebi iskopati grob, i sva crkvena zajednica, mora biti stavljena u službu djeteta. Svi se moramo okrenuti mladim obiteljima i pomoći im u čuvanju, njegovanju i odgoju djece, više jaslca i zabavišta, a manje konformnih staračkih domova, po našim ženskim samostanima. Većim darovima obasipljimo naše mlade roditelje a ne gradimo paradne nadgrobne spomenike, koji pomalo počinju ličiti na prave kamenolome. Više kolijevki, a manje velikih nadgrobničkih spomenika, jer je opasnost da samo oni postanu i ostanu svjedoci naše negdašnje prisutnosti na ovim prostorima. U tom smislu, neka nam ovaj Božić otvori oči, da vidimo da su živi ljudi najveći kapital

jednog naroda i razumije se, i Crkva koja u njemu živi, i da počnemo temeljito mijenjati svoj stari i materijalistički mentalitet, ako želimo preživjeti kao narod. Dijete mora postati, po Djetetu Isusu, vrhunac ovozemaljskih vrijednosti. Prema djetetu moraju biti usmjerena sva naša stremljenja i nastojanja. Sve radi djeteta, jer u njemu živi obitelj, narod, Crkva i konačno sam Isus Krist. Ako ovakovim plodovima urodi ovaj ratni Božić 1991. godine, onda ćemo ga moći smatrati i blagoslovljenim, makar nam je toliko trpljenja i suza donio. Ne smijemo također zaboraviti, da je ovo Dijete, čiji rođendan slavimo, svojim rođenjem donijelo mir svijetu, koji su anđeli naviještali nad betlehemskim prostorima. Smijem vas uvjeriti, ako ovogodišnji Božić otvori naša srca prema svakom djetetu, onda će nas božansko Dijete sigurno nadariti svojim darom a to je trajni i pravedni MIR!

MIR LJUDIMA DOBRE VOLJE

Božić ratne godine 1991! Kako je teško ići ususret Božiću, a misliti na Vukovar, Osijek, Zadar, Dubrovnik... Kako je teško meditirati o Božićnoj radosti kad još uvijek, svakog dana, slušamo izvještaje o brojnim poginulima i ranjenima... Kako je teško znati da je Božić obiteljski blagdan kojeg svi vole proslaviti u svojoj obiteljskoj kući, a misliti na onih pola milijuna prognanika i izbjeglica koji su morali napustiti svoje domove da

bi sačuvali život ili na one čije su kuće srušene ili oštećene. Kako je teško prisjetiti se da se Božiću najviše raduju djeca, a ujedno znati da su djeca ratom najviše pogođena. Da, teško je spremati se za Božić, a gledati dječje suze - suze, jer oca više nemaju, jer kuće više nemaju, ni igračke svoje, ni prijatelja s kojima su se igrali, jer ih je rat razdvojio. Kako je teško radovati se Božiću, a živjeti u strahu s pitanjem: neću li možda baš na badnje veće morati poći na ratište... Kako je teško misliti na Božić, a znati da u 250 crkava u Hrvatskoj neće biti mise polnoćke, jer su crkve srušene, teško oštećene, ili zato što im je svećenik prognan ili je župa ostala bez vjernika.

Tužno je to i stravično. Pa ipak, **BOŽIĆ ĆE BITI!**

Sjećanje na prvi Božić izvor je naše nade i radosti. Kako se to zbilo?!

Evangeoski izvještaj je jednostavan: "I porodi sina svoga, prvorođenca, povi ga i položi u jasle, jer za njih ne bijaše mjesta u svratištu!" (Lk 2,7). Tako?! Ni Isus se nije rodio u svojoj obiteljskoj kući. Dapače, rodio se u štali. Umjesto dječijeg krevetića majka ga je položila u jasle. Nije se rodio ni u svojoj pokrajini, Galileji, ni u svom gradu Nazaretu. Ni Josip ni Marija nisu za prvi Božić imali svečani stol i ugodno obiteljsko ozračje. No, usprkos svega, ta noć iako je bila tako tužna, bila im je ispunjena radošću. Pobrinuo se za to Otac ovog čudnog Djeteta. On šalje svog anđela pastirima koji "pod vedrim nebom čuvahu stražu kod svojih stada" (Lk 2,8). Ni njima nije bilo lako. I anđeo ih je prestrašio. A onda radosna vijest: "Ne bojte se! Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost za sva narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj - Krist, Gospodin" (Lk 2,10). Slavlje prvog Božića započela je silna nebeska vojska hvaleći Boga i govoreći: "Slava na visinama Bogu, a na

zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim" (Lk 2,13-14). Potom im se pridružuju u slavlju pastiri koji se poslije prvog susreta s Isusom, koji ležao u jaslama, vratiliše svojim stadima "slaveći i hvaleći Boga za sve što su čili i vidjeli..." (Lk 2,20).

Tako se zbio prvi Božić. Ne bi li mogao biti sličan i ovaj naš Božić, Božić ratne godine 1991.!? Bez velikog vanjskog slavlja, ali duboko proživljen, promeditiran, doživljen istinski, duhovno? U tuzi, a ipak radosno. U strahu i tjeskobi, ali s puno nade i iščekivanja...

Na takav naš Božić potiče Božja riječ. Potiče nas i sama poruka Božića i sam događaj prvog Božića.

Iščekivanje prvog Isusovog dolaska na zemlju bilo je ispunjeno s puno nade u bolje sutra. O, kako divne poruke za sadašnju zbilju. Izaija prorok naviješta oslobođenje iz ropstva izraelskom narodu riječima: "Teški jaram njegov... šibu njegova goniča slomi (Bog)... Da, sva bojna obuća, svaki plašt krvlju natopljen izgorjet će, bit će ognju hrana... jer Dijete nam se rodilo... Ime mu je... Knez mironosni. Nadaleko vlast će mu se sterat, i miru neće biti kraja" (Lk 9,3-6). Kako mile riječi u ovom suludom ratu. Zar da nam odmah ne navre na usne molitva iz dubine srca: **DOĐI GOSPODINE ISUSE!** Dođi i skini s nas teški jaram ovoga rata. Slomi šibu agresora nepravедnog, smiluj mu se i pamet mu prosvijetli i nadahni misli mira. Dođi Dijete Isuse i uništi svaku mržnju u zaraćenim stranama. Dođi Knezu mironosni i prosteri svoju vlast i moć ljubavi među sve narode naše domovine. Slomi silu đavlovu na prostorima našim! Dođi i daj da se ostvari riječ proročka: "I miru neće biti kraja"! Dođi Spasitelju svijeta.

Dođi Gospodine Isuse da vidimo kako se ostvaruje divno proročanstvo: "Vuk će prebivati s jagnjetom - ris ležati s kozličem - tele i lavić zajedno će pasti - (...) nad rupom gujinom igrat će se dojenče - sisanče će ruku zavlačiti u leglo zmijinje..." (Iz 11,1.6-8). Iako nam Gospodine ove ratne godine, ova prekrasna Božićna poruka izgleda tako strana i nevjerojatna i mir o kojem ona govori tako beskrajno daleko od nas - daj da vjerujemo da je to moguće, jer si Ti to rekao da će tako biti. Pa ako lav i jagnje mogu zajedno, zašto ne bi mogli ljudi?! Zašto ne bi mogao čovjek Hrvat i čovjek Srbin zajedno. Ako mogu dijete i zmija zajedno se igrati, zašto ne bi mogla hrvatska i srpska djeca?! Daj da vjerujemo u mogućnost toga, jer je i prije to bilo moguće - ali ljudi zavedeni silama mraka pod vodstvom Sotone učiniše da ljudi zavole tamu i mržnju. I to je grozno.

Dođi gospodine i duboko zasadi u nas želju za iskrenim suživotom jer mnogi govore da je svaki daljnji suživot nemoguć! Dođi i probudi u nama nadu da je to još uvijek stvarno moguće. I daj da vjerujemo. "Privržena ljubav Jahvina učinit će to" (Lk 9,6). Kada će to Jahve učiniti? Onda kad i mi svi to budemo htjeli.

Sada kad nam se mir čini tako dalekom stvarnošću moramo se podsjetiti da je "mir više zadaća nego posjed"! Moramo se sjetiti da nas je Isus u Besjedi na gori mirotvorce blaženima proglasio. Tako je svakog svog učenika obvezao da bude graditelj mira: u samom sebi, u svom domu, s ljudima s kojima ga život povezuje... "U koju god kuću uđete, zaželite joj mir" (usp. Mt 10,12). Kod blagoslova kuće svećenik uvijek pozdravlja ukućane riječima: Mir kući ovoj! Tim riječima trebali bi pozdravljati jedni druge svaki put kad uđemo u kuću. Kršćani bi s tim pozdravom i željom (bar u srcu) trebali ići na svaki susret, pa i na sastanak s neprijateljem. Tako bi se Božji blagoslov i Božji mir širio ovom zemljom.

Molimo Gospodina žarko da dade svim zaraćenima u našoj domovini i na cijelom svijetu dobrohotno srce i dobru volju jer samo su dobri ljudi sposobni primiti poruku Božićne noći: Mir ljudima dobre volje! Mir ne mogu primiti, niti ga uživati oni koji nisu "dobre volje", oni koji nisu dobri, oni koji su u grijehu, koji su mržnjom obuzeti. Ova poruka je svim ljudima jer svaki čovjek je kao takav Božji miljenik, a Božićna poruka je izrečena i riječima: "Mir ljudima miljenicima Božjim!"

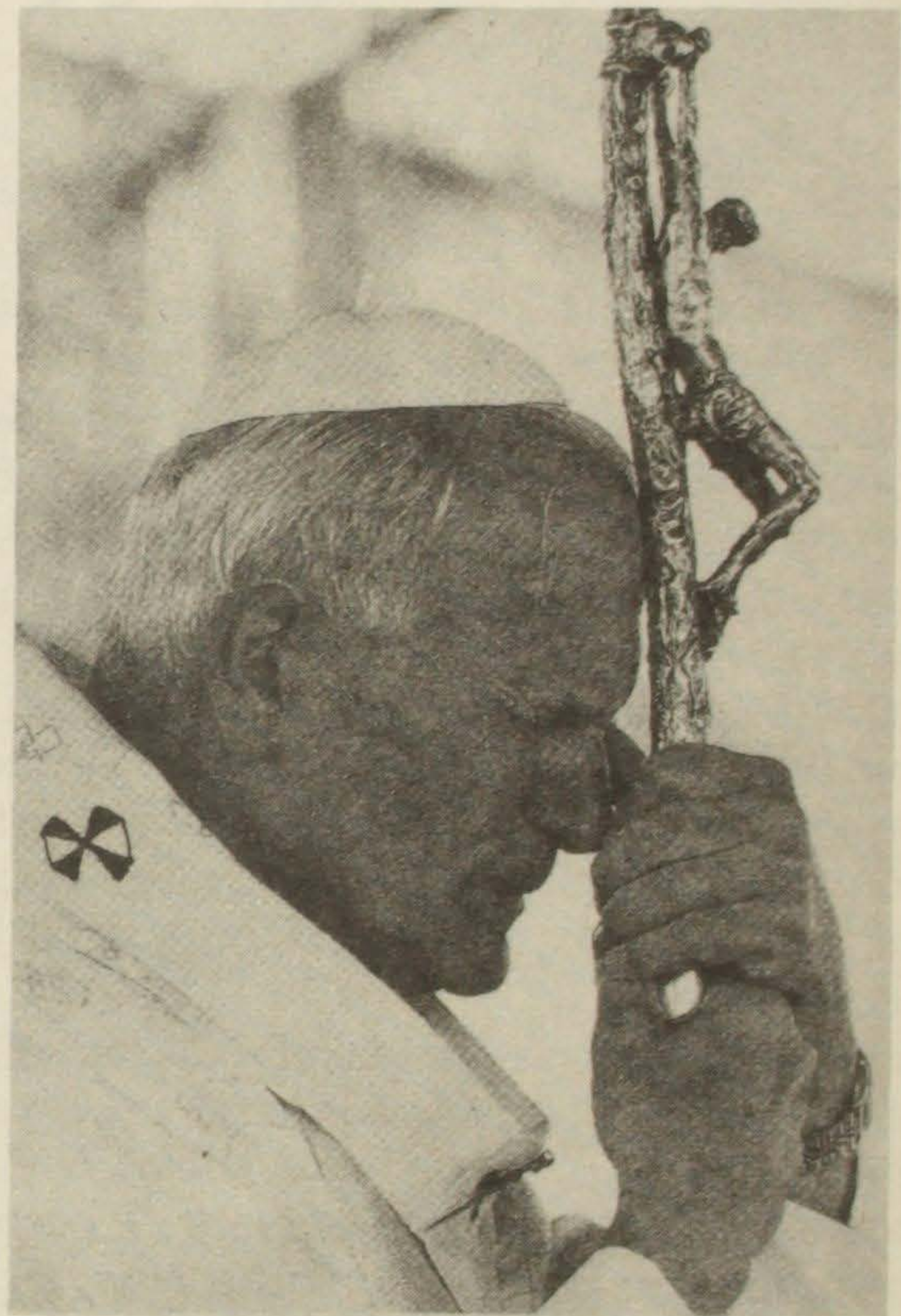
Molimo Gospodina da tugu Božićne noći ratne godine 1991. pretvori u radost i slavlje prve Božićne noći. Nek se mir dogodi u Hrvatskoj i svugdje gdje ga nema da bismo se svi već ovih božićnih blagdana i srcem i dušom, ali i ustima i čitavim bićem mogli pridružiti anđelima i pastirima iz prve Božićne noći u slavljenju i hvaljenju Boga.

Pastiri se od Isusa vratiše slaveći i hvaleći Boga. Isuse Knezu mironosni učini da se svi vojnici, svi rezervisti, svi prognanici i izbjegli mogu vratiti svojim ognjištima. Pomozi im i daj im snage i sredstava da ih obnove i počnu ispočetka život u "slatkoj slobodi", miru i ljubavi kako bismo svi mogli hvaliti i slaviti Tebe i već idućeg Božića radosnije pjevati božićne pjesme zbog iskustva da si nam učinio "velika djela", najveće djelo, vrativši nam mir!

A.A.

S PAPOM IVANOM PAVLOM II.

Od kako je ovaj naš list prije trinaest godina počeo pratiti Papinu djelatnost, kako bi sačuvao i živio svoju katoličku orijentaciju, uvijek se to činilo iz našeg crkveno-narodnog kuta, to jest što je u određenom razdoblju Papa učinio za Crkvu u našem narodu u sklopu njegove cjelosvjetske djelatnosti. Tada se nije dalo ni naslutiti koje će dimenzije ta Papina djelatnost zadobiti, tako da danas smijemo tvrditi da ni jedan hrvatski katolički list ne bi smio postojati, a da ne bi pratio tu razgranatu djelatnost sv. Oca za mir u ovim našim prostorima i za punu demokraciju i slobodu za svaki narod na ovim prostorima sada već bivše državne zajednice južnih Slavena. No pogledajmo za trenutak glavnije momente Papine djelatnosti u proteklom razdoblju.

Papin put u Brazil

Dne 12. listopada o.g. sv. Otac se zaputio na svoje 23. međunarodno apostolsko putovanje, 11. na južnoamerički kontinent i drugi puta u sam Brazil, najveću zemlju toga kontinenta. Uvijek konkretna situacija zemlje u koju Papa putuje diktira tematiku njegovih govora ali i postupaka. Brazil je zemlja velike socialne bijede i neriješenih društvenih pitanja, te zemlja prevelike zaduženosti. Stoga je sasvim normalno da je veliki dio njegovih govora ciljao na tu tematiku naglašavajući, da ni sebični profiterski kapitalizam, kao ni boljševički socijalizam, ne mogu pružiti rješenja gorućim problemima društvene bijede, koja je zahvatila tolike mase siromašnog seljaštva i rad-

ništva. Tu je Papa neumorno ponavljao načela društvene pravednosti, koje Crkva neprestano naučava u svojim socijalnim enciklikama, apelirajući stalno na promjenu mentaliteta u srcima ljudi, kako onih bogatih, tako i onih siromašnih, jer samo promjenjeno srce može promijeniti i te međuljudske odnose. U tu je svrhu posebno posjetio bolesnu časnu majku Imu Ritu, koja je bila nekada bogatašica, ali je sve svoje bogatstvo podijelila siromasima a sama se povukla u samostan. Budući da sv. Otac ima izoštren osjećaj za sve one koji trpe, posebno je primio delegaciju brazilskih Indiosa, narod koji je pod pritiskom doseljenika sveden na neznatan broj, a prigodom otkrića Amerike bilo ih je pet milijuna.

Izbor novog ekumenskog patrijarha

Dana 22. listopada Sveti Sinod Carigradskog patrijarhata izabrao je nasljednika nedavno preminulog ekumenskog carigradskog patrijarha Dimitriosa I. Bartolomeja I. dosadanjeg metropolita halkidonskog. Novi patrijarh turski je državljanin, rođen 1940. godine na otoku Imbrosu blizu Dardanela. Teološke studije je završio u Halkiju u Carigradu. Na Papinskom sveučilištu Gregorijana studirao je crkveno pravo, Ekumensku teologiju u Ženevi i Münchenu. Po povratku u Domovinu bio je odgojitelj a zatim službenik u Sinodu Carigradske patrijaršije. Biskup postaje 1973. godine, a godinu dana kasnije kao mitropolita filadelfijski ušao je u Sveti Sinod Carigradske patrijaršije, a od prošle godine postao je metropolita halkidonski i u ovom svojstvu izabran za patrijarha carigradskog. Bolji poznavaoći života novoga patrijarha tvrde da je to čovjek vrlo široke kulture srca i velike ekumenske otvorenosti. Zato njegov izbor na stolicu carigradskih patrijarha može značiti novi poticaj ekumenskim nastojanjima između Katoličke crkve i Pravoslavnih crkava Istoka, unatoč trenutačnoj napetoj situaciji radi oživljavanja nekih Istočnih sjedinjenih crkava, koje je komunistički režim silom svoje samovolje stavio izvan Zakona, to jest nasilno ih pripojio lokalnim Pravoslavnim crkvama. Osnovni je zakon pravednosti i ljudskih religioznih prava, da tim milijunima vjernika damo slobodnu mogućnost da se sami opredjele da li žele živjeti u svojim zajednicama koje su u punom jedinstvu sa Rimom ili će ostati u krilu Pravoslavlja, kamo su ih nasilno stavili komunistički diktatori u pojedinim zemljama. Novi patrijarh carigradski Bartolomej I. realna je nada nastavka započetog "dijaloga ljubavi" između Crkvi Istoka sa Crkvom Zapada.

Pedesetak Papinih intervenata u korist Hrvata

Dobri poznavaoći Papinih nastojanja oko uspostave mira na našim prostorima i poštivanja odluke svakog pojedinog naroda na samostalnost, tvrde da je od početka ove ratne krize do dana kada se piše ovaj članak, sv. Otac intervenirao pedesetak puta. To

se dakako odnosi samo na one javne intervente. Koristi svaku moguću priliku. Svaki puta, kada na poznatim audijencijama srijedom ima kakova skupina Hrvata, prigodom nedjeljnog moljenja Anđeoskog pozdravljenja, a i prigodom raznih prilika kada se obraća diplomatima, prigodom primanja vjerodajnica. U proteklom razdoblju posebno valja istaknuti pismo koje je sv. Otac uputio hrvatskim biskupima u kojemu nas uvjerava, kako ne prestaje moliti za dar mira u našim prostorima. Istovremeno se obratio pismom i srpskom pravoslavnom patrijarhu g. Pavlu u kojem poziva i apelira da su svi kršćani dužni svim silama poraditi na što skorijoj uspostavi mira na ovim prostorima. Što je tek sve učinio na diplomatskom planu? Njegovi susreti sa predsjednikom SAD g. Bushom i drugim uglednicima europskog i svjetskog političkog života, kojima nije propustio staviti na srce tešku situaciju u našoj Domovini. Na njegovu želju i grad Rim i cijela rimska biskupija 17. studenog su organizirali po svim župama veliku molitvenu akciju za mir u našoj zemlji. Tom su zgodom mnoge talijanske dobrotvorne ustanove, ali i brojni pojedinci pokazali svoju djelotvornu ljubav prema našem narodu u vidu obilate humanitarne pomoći. Pa posebni prijemi za majke iz "Bedema ljubavi", te stradalnicima iz Vukovara, koje su predvodili župnik Iloka franjevac o. Flafijan Šolo i voditeljica zagrebačkog karitasa gđa. Jelena Brajša. Do govora na otvaranju I. Evropske sinode biskupa i radnog ručka sa našim biskupima dne 2. prosinca o.g. Svim tim gestama i govorima Papa želi naglasiti koliko mu je stalo, da se zaustavi to besmisleno krvoproliće i da se eventualni problemi riješe na jedan ljudski i dogovorani način. Od kolikog je značaja ovo Papino zauzimanje, bolje ćemo vidjeti kada se ove ratne strasti smire i kada budemo u stanju o svemu mirnije i treznije suditi, ali u svakom slučaju zaslužuje našu neizmjeru zahvalnost i priznanje, a od Boga posebnu nagradu.

LIK

SVIM NAŠIM BISKUPIMA, SVEĆENICIMA, REDOVNICIMA, REDOVNICAMA, SVIM MAJKAMA KOJE SU OVE GODINE PODARILE NAŠ NAROD DJETETOM I OČEVE KOJI SU IH U TOM PODRŽALI, SVIM REDOVNIM, DOPISNIM I POČASNIM ČLANOVIMA INSTITUTA "IVAN ANTUNOVIĆ", SVIM PRIJATELJIMA I DOBROČINITELJIMA, TE SVIM SURADNICIMA I ČITATELJIMA NAŠEGA LISTA OVIM PUTEM IZRAŽAVAMO SVOJE BOŽIČNE I NOVOGODIŠNJE ČESTITKE, UZ PRILOG ZA RATOM POSTRADALU DJECU

Mr. LAZAR VAN KRMPOTIĆ, PREDSJEDNIK
INSTITUTA "IVAN ANTUNOVIĆ"

BOŽIĆ - UZ BEZGREŠNU BOGOMAJKU PREMA NOVOJ EVANGELIZACIJI

Apokaliptički prizori nedaća i katastrofa u najskorašnije vrijeme, mnogima donose u svijest primisli o blizini ponovnog Kristovog dolaska. No, dobro je u ovim danima ne dati maha dramatisiranju i zgražanju nad strahotama rata, a dati se poučiti riječima sv. Ambrozija koji je osobno, u svoje vrijeme proživio sličnu katastrofu: "Ne radi se o tome da propada stari svijet, nego nešto drugo, da se rađa novi svijet".

Ovakav stav duše oslobađa od neprestanog preispitivanja postupaka i tuđih i vlastitih, a daje poleta duši da se prepusti Božjem vođstvu a ne plutanju na valovima dnevnih strahota rata.

Dok su nam oči usmjerene na vanjske ruševine, možda i ne uočavamo nešto dublje: dublja katastrofa se već odavno događala u ljudima, ali bez zapažanja javnosti i odgovornih savjesti. Nevjera, indiferentizam, ohlađenje u vjeri, gaženje malenih, praktični materijalizam, komotnost, olako kršenje božjih zapovijedi, nemoral i grijeh svake vrste, unakazili su remek-djelo Božje građevine, čovjeka!

Praški nadbiskup kard. Miloslav Vlk, upozorava kako je za vjernike u Čehoslovačkoj, vrijeme proživljeno pod komunističkom prisilom, bilo vrijeme pročišćavanja od "vlastitih idola". Mnogi su očekivali izbjavljenje od ljudi, bilo političkom promjenom, bilo vojnom intervencijom i slično. Godinama je Bog uzrijevao u ljudima uvjerenje da "konji i bojna kola ne mogu spasiti Izraela" (Iz 30). "Bog nas je pročišćavao od naših idola, bolno smo shvatili da smo se uzdali u sebe, u ljudske snage, u ljudske stvari, u moćnike ovoga svijeta, a ne u Boga. Naše preispitivanje savjesti i obraćenje Bogu prolazilo je putem rušenja ljudskih nada i lažnih obećanja. U našem životu ponovno je Bog zauzeo prvo mjesto, što je konkretno značilo: proučavati i živjeti Riječ Božju, hraniti se Euharistijom, biti u jedinstvu s Crkvom. Preko ljeta, ne plašeći se više nikakvih prijetnji, planine i izletnička mjesta bila su prepuna grupica 'Žive Crkve', koje je više zanimala ljepota Božje riječi, nego li avanture u prirodi."

Svaka značajna epoha povijesti čovječanstva je nakon mnogih nedaća i katastrofa, kušnja i nevjernosti, pronašla vlastiti put Evangelizacije.

Achenski biskup mons. Hemmerle, govori da naše vrijeme zahtijeva ponovno priređivanje "Bibliae pauperum", tj. Biblija siromaha - kakva je bila poznata u srednjem vijeku ilustriranjem biblijskih prizora na svodovima crkava, npr: poznat je franjevački slikar Giotto. "No nije dostatna danas samo 'Ilustrirana Biblija' ili nešto slično. Ona danas mora biti ispisana životom. Nova 'Biblia pauperum' smo mi, osobno i zajednički, mi u kojima Riječ Božja postaje život. Ovo je jedan apel, izazov. Siromasi kojima je upućena poruka Evanđelja nisu samo 'oni drugi', niti samo oni koje smo procijenili nevjernicima i dalekim od Boga. Evanđelje je upućeno nama koji želimo biti kršćani. Poput djece u osnovnoj školi, trebamo učiti abecedu Evanđelja, kako bi smo bili kadri životom ga napisati. Ponovno Boga staviti u centar svoga života. Za neke će to značiti ponovno primiti s ljubavlju onog Isusa kojega su već odavno isključili iz svog

života. Drugi će osjetiti hitnost da doslovno prihvaćaju zahtjeve Riječi Božje i životom ih potvrde. Evanđelje se, sa svim svojim zahtjevima ne može živjeti na popust, ne smije biti razvodnjeno".

Duh Sveti nas danas, poticajem sv. Oca uvodi u novu Evangelizaciju, ne smo Europe, nego cijelog svijeta. Ovo je vrijeme uzrelo za Istinu i Život, budući da je bolno okupalo svu iluziju i varku svega onoga što nije Bog i što ne dolazi od Boga. Ovo je vrijeme kad će se početi navješćivati Evanđelje po svim narodima svijeta.

Ujedno je potrebno napraviti mali ispit savjesti: znamo li navješćivati Evanđelje tako kako nas je Isus učio; hoćemo li ga prenositi tako kako ga je Duh Sveti predao Crkvi? Jesmo li Evanđelje doslovce sačuvali (u snazi i izvornosti); živimo li ga doslovce, kako bi smo ga takvim i predali? Moramo ponizno priznati da je u mnogima od kršćana, laika i svećenika, prisutna napast da umanje povijesnu ili nadnaravnu cjelinu Evanđelja, ili pak da naravnim tumačenjem iznose one odlomke koji nosi pečat Božansko-ga i čudesnoga. Rezultat toga je lišavanje Evanđelja izvorne snage te mu je stoga i poruka oslabljena.

I mi smo bolno iskusili, nakon mnogih promašaja, da snaga Evanđelja leži u vjernosti i osvjedočenosti, te da se zadatak: "Idite... i propovjedajte Evanđelje..." ne sastoji samo u tome da Kristovu poruku prilagodimo zahtjevima pojedinih kultura i naroda, nego u tome da svaki narod, svaku kulturu i svakoga čovjeka dovedemo Isusu.

Poduhvat nove Evangelizacije svakako će i danas biti olakšan i osnažen, kao i u apostolsko vrijeme prisutnošću Djevice koja je Riječ Božju slušala, čuvala i vjerno predala svijetu - Utjelovljenu. Marija je Majka Crkve i svakog pojedinca, zato se blago ali ustrajno saopćava čovječanstvu kao Model kršćanke, ostvarene Riječi Božje, te kao prava Voditeljica i Učiteljica u procesu Evangelizacije. Povjerimo joj se stoga da nas dovede Isusu - savršenom Čovjeku.

POSVETNA MOLITVA BEZGREŠNOM SRCU MARIJINU

Fatimska Djevice, Majko milosrđa, Kraljice neba i zemlje, Utočište grešnika. Danas se posvećujemo Bezgrešnom Srcu Tvojemu. Obećavamo ti da ćemo se zalagati u nutarnjem obraćenju, po zahtjevu Evanđelja, kako bi smo se oslobodili svih navezanosti. Obećavamo da ćemo se obnavljati u duhu molitve i pokore, vjerno sudjelovati u sv. misi, svaki dan izmoliti sv. Kronicu. Ozbiljnim prihvaćanjem Evanđelja svima ćemo životom pokazivati dobar primjer u obdržavanju Božjih zapovijedi i u vršenju kršćanskih kreposti, posebno kreposti čistoće. Znamo da je nijekanje Boga mnoge vjernike udaljilo od vjere. Nepravda i grijeh sve više se šire u svijetu. S pouzdanjem uzdižemo svoje oči k Tebi Majko Isusova, od Tebe Majko naša, očekujemo spas mnoge Tvoje djece. O blaga, o mila, o slatka Djevice Marijo. AMEN!

VELIKI OBNOVITELJ CRKVE - SVETI IVAN OD KRIŽA

(Povodom 400. obljetnice njegove smrti)

Dne 14. prosinca 1591. godine zamijenio je svoj zemaljski život vječnim, veliki obnovitelj Crkve i Karmelskog reda, sveti Ivan od Križa. Španjolski narod smatra ga jednim od svojih najpoznatijih pjesnika, smatraju ga svojim klasikom, a Katolička crkva ga je proglasila "doktorom mistike". Suvremena psihoanaliza drži da se sv. Ivan od Križa zajedno sa sv. Terezijom Avilskom u poznavanju dubina čovječje duše teško mogu natkriliti i u ova naša vremena.

Ove se godine napunja 400 godina od njegove svetačke smrti. Na žalost, ovaj svetac nije poznat u našoj crkvenoj stvarnosti, a još manje u književnim i znanstvenim krugovima, mislim na cjel narodno područje.

Kod nas u Bačkoj, ako izuzmemo da se o njemu pisalo u molitveniku "Zvijezda Karmela", koji je izdao sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, somborski karmelićanin i utemeljitelj muškog ogranka Karmelskog reda, Crkve u Hrvata, onda je ovo prvi napis o ovom svecu u ovim našim prostorima.

Tog dražesnog i darovitog dječaka prvi puta u javnosti susrećemo na ulicama gradića Medina del Campo, gdje kao pitomac škole i odgojnog zavoda zvanog "Kolegij od Nauke" skuplja milostinju za

izdržavanje te ustanove od bogatijih katalonskih i andaluzijskih trgovaca i bankara, koji su česti posjetioci ovog velikog križišta puteva.

Rođen je kao treće dijete osiromašena plemića rodnom iz kraljevskog Toleda, Gonzala de Yopez i siromašne pućanke Katarine Alvarez iz maloga mjesta Fontiveros. Na krštenju mu dadeše ime Ivan (Juan). Bogata rodbina razbaštinjuje mu oca radi ove ženidbe i mlada obitelj proživljava teške dane. Svega nekoliko mjeseci poslije rođenja malog Ivana (1542.) otac je umro. Majka udovica napušta Fontiveros u traganju za boljim životnim uvjetima. Konačno se smjesti u Medinu del Campo, gdje je sa tri svoja sina nastojala osigurati svima komad kruha. Tu Ivan završava u spomenutom Zavodu osnovnu naobrazbu. Veoma mlad upošljava se u mjesnoj bolnici kao bolničar i sakupljač milostinje za potrebe bolnice. Istovremeno nastavlja učenje u Zavodu otaca Isusovaca, koliko mu to vrijeme i službe dopuštaju. Pokazuje posebnu ljubav prema knjizi i znanosti uopće. Po uspješnom završetku školovanja stupa u Karmelski red u Medini del Campo i dobiva redovničko ime Ivan od sv. Matije. Nakon položnih zavjeta svoje teološke studije nastavlja na poznatom sveučilištu u Salamanki. Još nije pravo ni završio studije, upoznao se sa obnoviteljskim nakanama sv. Terezije Avilske, koja je svim srcem željela obnoviti duh i disciplinu u toj staroj karmelskoj redovničkoj zajednici, jer je prilično popustila.

Prvo je počela obnovu ženskog ogranka, ali je ona brzo zahvatila i muški ogranak baš nastojanjem sv. Ivana od Križa. Za svećenika je zaređen 1567. godine, a već slijedeće godine, po želji sv. Terezije Avilske počinje sa reformom muškog ogranka Karmelskog reda i to u mjestu Duruelo, nedaleko od Avile, sa znanjem i blagoslovom generala Reda. Ivan od Križa postaje odgojiteljem obnovljenih karmelićana ili kako će ih kasnije nazvati "bosi" ili "bosonogi". Ubrzo poslije toga organizira studij za reformirane karmelićane u Alcali i postaje ispovjednikom i duhovnim vođom reformiranih i nereformiranih redovnica u Avili. To njegovo djelovanje silno je podijelilo duhove. Dok su obnovljeni redovnici i redovnice sve više bivale zanesene zdravom duhovnom naukom sv. Ivana od Križa, dotle je raslo nezadovoljstvo u redovima "obuvenih" tj. nereformiranih.

To je već razdoblje poslije velikog Koncila u Tridentu, koji je tražio obnovu svetosti u Crkvi. To je u konačnici cilj svakog djelovanja Crkve, pa i svih koncila.

Čuvari starog poretka i protivnici svake duhovne obnove, kada se nisu mogli oprijeti zdravim reformskim idejama mladog obnovitelja Karmela i njegove duhovne sestre i majke sv. Terezije iz Avile, kada nisu imali nikakvih drugih dokaza posegnuli su za silom ili bolje za nasiljem zakona. Ivan od Križa je optužen kao bundžija, kao nerealni novator, koji svojim idejama razbija zajedništvo i zato je najbolji način da ga se ušutka utamničenje. Oko godinu dana u neljudskim uvjetima držan je u strogom zatvoru od strane svoje nereformirane

braće, mučen glađu, žeđu, zimom i žegom, svim mogućim psihičkim i neljudskim torturama samo zato što se njegove ideje nisu svidjele određenim ljudima.

Sa posljednjim silama bježi iz toledskog samostanskog zatvora.

Opće je uvjerenje svih njegovih životopisaca, da je u tim najmučnijim trenucima svoga života stvarao svoje najljepše stihove, a neke uspio i zabilježiti. U toj okrutnosti, koja je trajala gotovo godinu dana, imao je dosta vremena i dosta unutarnjega svjetla, da analizira sebe, svoju dušu i sve njezine odnose prema Bogu i prema bližnjemu, a napose odnose prema patnji. Možemo ustvrditi da se njegov duh zapravo vinuo do najdubljeg poznavanja tajne trpljenja. Uspio je razumjeti koji je odnos patnje i čovjekova sazrijevanja i duhovnog rasta u ljubavi prema Bogu i prema čovjeku. Ali to nije bila samo jedna teoretska (znanstvena) spoznaja, nego duboko i osvjedočeno duhovno iskustvo, koje će kasnije u jednom svom mističnom susretu s Kristom izraziti jednom rečenicom. Kada ga Krist pita: "Ivane, za sve što si učinio i pretrpio za mene, što želiš?" Ivan odgovara: "Gospodine, trpjeti i biti prezren radi Tebe!"

Ako su drugi katolički mistici u svojoj ljubavi prema Bogu došli do spoznaje: "ili trpjeti ili umrijeti", ili "trpjeti i ne umrijeti", onda ova Ivanova izjava predstavlja vrhunac do kojega se ljudski duh vinuo u svojoj ljubavi prema trpljenju. No, ono što još više zapanjuje jest činjenica, da je Ivan od Križa, to svoje duboko iskustvo znao i teološki i psihološki u veoma jednostavnim slikama i riječima staviti na papir i ponuditi Crkvi i čovječanstvu kao vrhunac ljudske misli u toj tako značajnoj sferi ljudskoga življenja.

To je bio razlog da ga je Crkva proglasila "doktorom mistike". Tu njegovu nauku u veoma sličnim uvjetima nastavila je karmelićanka, naša suvremenica bl. Terezija Benedikta od Križa, svjetovnim imenom Edita Stein, koja je ovu nauku sv. Ivana od Križa, u mukama ošvenćinskog zatvora i plinske komore, u nekim detaljima pojasnila i konkretizirala.

U tomu je vječna suvremenost ovog mistika sv. Ivana od Križa. On pomaže svjetlom vjere rješavati tu vječnu enigmu čovjeka, pa i vjernika. To je pitanje odnosa čovjeka i patnje. Zato suvremena psihologija, osobito ona dubinska, kao i sve srodne znanosti koje seciraju čovjekovu dušu, sve više svjetla nalaze u spisima i iskustvima sv. Ivana od Križa. (Bio sam potresen kada sam pred izvjesno vrijeme doznao da grupa katoličkih i pravoslavnih intelektualaca u Bugarskoj žele na jednom simpoziju osvjetliti ovaj jedinstveni lik pod znanstvenim i vjerskim vidom!).

Zato bi se i naša hrvatska znanstvena i vjerska javnost trebala zauzeti da ovaj veliki muž i obnovitelj Crkve i dobrotvor čovječanstva bude poznatiji u našim prostorima. Za kolike bi svjetlo njegove nauke i iskustva bio pravi putokaz, osobito u ova ratna i poratna vremena?

I dok je svečev život dalje proticao u nastojanjima da se reformirani Karmel učvrsti u što dubljem duhovnom životu, u životu duboke molitve i žrtve samoprijedora. Iz

toga su kao iz čistog vrela strujali u Crkvi milosni mlazovi, koji ju oživljuju i jačaju za svako dobro djelo. Vidimo ga na različitim dužnostima, od priora u pojedinim samostanskim zajednicama, na čelu pojedinih pokrajinskih formacija obnovljenih samostana. No, uvijek nekako u drugom planu, ali njegova prisutnost napunja duhom sve nove i stare strukture samostanskog života u Karmelu. On zajedno sa sv. Terezijom Avilskom stvara nove strukture samostanskog življenja, kako bi bile pogodne za razvoj osobnih odnosa sa Bogom svakog pojedinog redovnika ili redovnice. Iz tog njihovog nastojanja izrasla je karmelska karizma u Crkvi, jedna od najstrožih formacija Katoličke crkve, koja svojim životom oživljava i omilošćuje svu djelatnost Crkve i svijeta. Na stotine takvih kontemplativnih oaza diljem čitavoga svijeta oživljavaju Crkvu i utječu na zbivanja u svijetu.

U našem narodu su sada već četiri takove oaze ženske grane sa sedamdesetak sestara koje cijeli svoj život provode u molitvi, žrtvi i osobnom promatranju Božje prisutnosti. (To su samostani u Brezovici kod Zagreba, Ivanić-Kloštru kod Ivanić-grad, Šarengradu kod Iloka, koji je prisilno iseljen u Đakovo, te četvrta zajednica, koja je u formaciji, a nastanit će se na Stupu, nedaleko od Sarajeva.) A muški ogranak živi u našoj Crkvi u tri redovničke zajednice. Red je zasađen prije devedesetak godina po sluzi Božjem, o. Gerardu Tomi Stantiću, ovdje u Bačkoj, u Somboru. Karmelićani žive i djeluju još u Zagrebu, u poznatom marijanskom svetištu Remete i u Stobreču, nedaleko od Splita. Karmelska karizma, iako je veoma mlada u našoj Crkvi, veoma je osjetno prisutna. Silno se razvija i donosi dobre duhovne plodove. O tome najbolje svjedoči broj zvanja za njihove kontemplativne i zatvorene zajednice.

Sveti Ivan od Križa sve to veliko duhovno blago, koje je sam sakupio, ali kojim ga je još više sam Bog obdario, objelodanio je u svojim poznatim djelima "Uspon na goru Karmel", "Tamna noć", "Duhovna pjesma" i "Živi plamen ljubavi".

Ovi spisi predstavljaju kompletnu nauku Crkve o duhovnom životu svake pojedine duše u njezinom usponu k Bogu. Od uspinjanja, što predstavlja put čišćenja duše od grijeha, slabosti i duhovnih navezanosti. Poslije toga redovito slijedi pasivno čišćenje, kad sam Bog pročišćava dušu, da sve završi u punom jedinstvu s Bogom koje je sv. Ivan sjajno opisao u svojoj "Duhovnoj pjesmi" i "Živom plamenu ljubavi".

Ova su djela pisana u stihovima, a sam svetac im je dao i svoja sjajna tumačenja. Sve to predstavlja vrhunac ljudskih dostignuća na tom planu. Dok sa jedne strane pod utjecajem Božje milosti oni prodiru duboko u intimu odnosa duše prema Bogu, osvjetljujući, koliko je to uopće ljudskim jezikom moguće, dotle sa druge strane svetac ulazi u tako duboke i mračne predjele čovječje duše i analizira sve njezine pokrete i samu njezinu narav i sve nam to prenosi u vrlo jednostavnoj i ljudski pristupačnoj formi svakom čovjeku. Ti su spisi prevedeni posljednjih godina i na hrvatski jezik, ali su u našim prostorima na žalost veoma malo poznati i dako još manje čitani i studirani.

Možda je baš ova obljetnica prilika da se malo pobliže upoznamo sa ovom božansko-ljudskom naukom o ljudskoj duši i njezinim odnosima prema Bogu, kako bi smo i mi porasli u tom znanju, ali i iskustvu.

Pri koncu života svetac je doživio veliko nerazumijevanje i otpor i među vlastitim duhovnim sinovima. No, on je to sa velikom strpljivošću i vjerom podnosio i time stekao veliki milosni polog za svoje djelo i za cijelu Crkvu. Obolio je od teške i neizlječive bolesti. Preživio je nekoliko teških operacija na nozi, a zatim su se rane pojavile u predjelu ramena, na mjestima, gdje je Krist Gospodin nosio svoj križ. Potpuno smiren i predan u volju Božju, nakon što se oprostio od braće u rane jutarnje sate one subote 14. prosinca 1591. godine prešao je u vječnost da ondje trajno uživa u onom, što je ovdje na zemlji, uz cijenu velikih napora i patnji okusio. Nama je ostavio taj veliki izazov da se i mi upustimo u tu veliku i božansku avanturu i alkemiju pretvaranja patnje u ljubav. To je zapravo i puni smisao Kristova dolaska i otkupiteljskog djela, za svakog čovjeka i za cijelo čovječanstvo.

Lazar Ivan Krmpotić

MOJI SE DIVE BOŽANSKOM ČEDU

*Mirna božićna noć je. U svečanom ruhu snježnom
ko tihi starinski dvori
salaši ponosno stoje.
Beskrajne duge njive bjelinom skrite su nježnom,
grane se navile zemlji
ko da se nečega boje...*

*Prozori sipaju svijetlo na niske ograde bijele,
u sobi prekrita zlatom
kićena sjaji se grana;
oko nje skupljene redom male se dive sele
ovcama sitnim što ih
od tijesta pravila nana.*

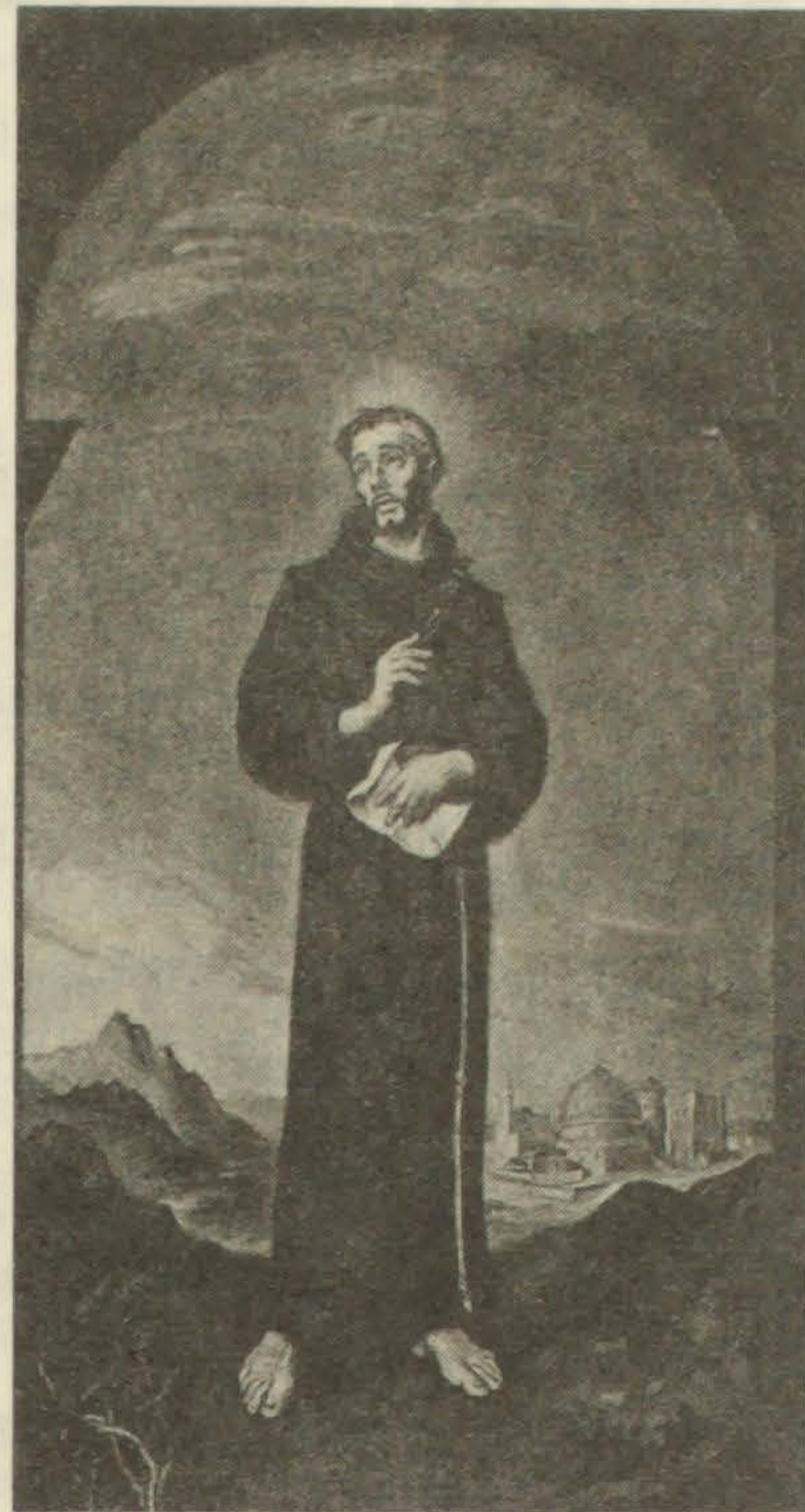
*Na slami u kutu sobe braco je sjeo mali,
darove razgleda svoje,
što mu ih otac dao,
stariji brat je svijeće na grani stao da pali,
pa digao orah je zlatni
što je na zemlju pao.*

*I dokle na banku staru skriveni cvrčak svira,
uz pratnju tambure glasne
pjesma se božićna ori
božanskom Čedu malom što leži usred pastira
od sreće u ljubavi žarke
kojima lice gori.*

*Dok snježni bijeli veo biva sve deblji i teži,
a grane zovine sve se
to više naginju, krive,
nebeskom Čedu, koje na tvrdoj slami leži
u našem dragom salašu
skupljeni moji se dive.*

PRVI HRVATSKI SVETAC

O sv. Nikoli Taveliću se zadnjih desetljeća prilično pisalo. Do tada kao da je bio zaboravljen. Zahvaljujući izuzetnoj upornosti i zauzimanju našeg dr. Josipa Andrića, koji je uživao značajan ugled u širim slojevima društva, Nikola Tavelić proglašen je svetim 1970. godine.

Ove godine 14. studenog navršilo se 600 godina od njegove mučeničke smrti koju je hrabro podnio u Jeruzalemu. U našim krajevima se o ovom svecu premalo govorilo. Taj propust trebao je biti ispravljen ove godine povodom ovog značajnog jubileja svečeva smrti. Na stranicama našeg lista podjsećam samo na neke važnije podatke o štovanju ovog sveca na našim prostorima među hrvatskim pukom.

Spomenuti dr. Andrić je tridesetih godina našeg stoljeća organizirao veliko hodočašće u Jeruzalem, mjesto Nikolina mučeništva. Tom prigodom ujedno je u Jeruzalemu u Nikolinu čast podignut oltar u crkvi sv. Ćirila i Metoda i lijepi kip kako bi se proširilo štovanje blaženika i na taj način pospješila njegova kanonizacija. Kroz povijest Crkva u Hrvata se premalo zauzimala da bi između svojih sunarodnjaka pokrenula proces beatifikacije i kanonizacije. Kao da nismo u bogatoj i dugoj prošlosti imali toliko plemenitih osoba koje zaslužuju da ih častimo na oltarima naših crkava.

Istih godina kada je u Jeruzalemu podignut kip u čast bl. Nikole Tavelića to isto učinjeno je u slovačkom mjestu Hrvatski Grob, nedaleko od Trnave.

U našoj biskupiji štovanje Nikole Tavelića najviše je prošireno u Somboru i njegovoj okolini. Još prije II. svjetskog rata podignut je lijepi kip blaženika u crkvi Presvetog Trojstva. U toj crkvi duge godine su djelovali franjevci i oni su doprinijeli proširenju štovanja bl. Nikole Tavelića. Godine 1970. na spomen sv. Antuna Padovanskog postavljen je kamen temeljac novoj crkvi u okolini Sombora, na Bezdanskom putu. Iste godine je crkva dovršena i na blagdan sv. Nikole Tavelića svečano blagoslovljena. Kasnije je u više crkava naše biskupije podizan kip ili slika u čast prvog svetca hrvatskog roda.

Ovaj značajan jubilej koji ove godine slavimo prilika je da obnovimo pobožnost prema ovom našem dragom svecu. U našim župnim zajednicama i obiteljima potrebno je oživjeti lik sv. Nikole. Njegova poruka života i smrti svima bi nam trebala biti nadahnuće i poticaj; i u ovim teškim vremenima, kada nam prijete mnoga zla, ne smijemo iznevjeriti svoju vjeru i Narod. Molimo dragog sv. Nikolu Tavelića da čuva naš rod od svih zala i trajno nas prati svojim zagovorom pred Presvetim Trojstvom.

SVETA NOĆ

(Božićna legenda)

Bio nekoć jedan dobar čovik. I on pošao u tamnu noć da nade vatre. Išao je od kuće do kuće. I pokucao bi na svaka kućna vrata ovako: "Ljudi Božji, pomozite mi! Rodila mi žena noćas sina, pa nemam vatre, da im malo naložim, da ugrijem i nju i sinčića u toj studenoj noći".

Ali je bila gluva ponoć. Ljudi pozaspali i nitko se nije odazivao dobrom čoviku.

I čovik dalje išao i išao. Napokon ugleda u velikoj daljini svitlo. I pođe dalje i vidi da vatra daleko u polju gori. I brže-bolje pohiti prema toj vatri.

Sav zadihan stigao je do vatre. Mnogstvo bilih ovaca poligalo oko vatre i spavalo. Stari čoban sidio je uz vatru i čuvao stado. Pokraj njega opružila se tri velika psa i spavala.

Ali su se sva tri velika psa probudila i skočila kad je dožurio taj čovik iz daljine. Sva tri psa razvalila sve čeljusti da lajući navale na čovika tuđina. Ali se ne čuje njihovo lajanje. Čovik je vidio kako se psima u čeljusti bile oštri zubi, a na leđima kostruše dlake i kako se naprežu da navale na njega. Ali nisu mogli s mista kao da si ih prikovao. I nikako im se ne čuje lajanje.

Sad čovik hoće da što prije dođe do čobana i dobije ono što mu toliko treba. Ali ovce ležahu tako gusto jedna do druge da nije mogao naprid doći. Onda dobar čovik pođe po leđima životinja do vatre. I nijedna ovca se ne probudi, niti se maknu.

Kad čovik dođe gotovo do vatre, čoban hitro baci pogled na njega. Čoban mrk i ljut uhvati za svoju štapinu, zamahnu s njom i baci je na čovika tuđina. Ali mu se štapina u zraku zaustavila. Nije mogla da padne na čovika tuđina.

I čovik je onda progovorio smrknutom čobanu: "Dragi prijatelju, pomoz mi! Daj mi malo vatre. Žena mi je baš malo prije rodila sina tamo u onoj štalici, pa moram da naložim vatru da malo ugrijem i nju i maloga u toj studenoj noći".

Stari bi čoban najvolio reći da ne da vatre, ali je sve na svoje oči vidio. Vidio je da su mu psi ostali nimi i nisu se mogli maknuti s mista. Vidio je da ovce nisu prid čovikom pobigle, vidio je kako mu se štap zaustavio u zraku. Kad je to sve stari čoban vidio, onda je makar i priko volje progovorio čoviku tuđinu:

"Pa dobro, čovče! Uzmi slobodno vatre koliko ti treba!" Ali vatra je bila skoro dogorila. Više nije bilo u vatri ni grančice, ni cipanice. Bila je sve sama žeravica. A čovik tuđin nije imao ni lopate, ni posude da odnese žarkog ugljevlja.

Kad je to čoban vidio, rekne opet: "Uzmi koliko ti treba!" I on se razveseli što čovik tuđin nije mogao odneti vatre. No, čovik se nagnio, navadio žeravice iz pepela golim rukama i stavio je u svoju kabanicu kao jabuke. I gole mu se ruke nisu opekale i kabanica mu se nije upalila.

Kad je to sve vidio stari mrki čoban, koji je bio zloban čovik, čudom se začudio. I sav začuden je pitao:

"Šta je to, Bože, noćas? Kakva to mora biti noć u kojoj moji psi ne laju, ovce se ne plaše, koplje ne ubija i žeravica ne žeže?"

I čoban je pozvao čovika tuđina natrag i upita ga: "Odakle si ti, čovče Božji? I kako to sve? Kako to da te se ne plaše moje ovce preko kojih koracaš? I ljuti moji psi neće na te. I ta žeravica ne žeže ti gole ruke i ne pali ti kabanicu. Pa i štap ti moj ne može ništa".

Dobar mu se čovik samo milo nasmijao i otišao brže-bolje u onu tamo razdrtu štalicu.

I stari čoban, znatiželjan, pošao je za njim. Pošao je sve do one razdrte štalice u koju je ušao čovik tuđin. U razdrtoj, goljoj štalici našao je mladu ženu. Mladu kao rosa. Lipu kao sunce. Nježnu kao ljiljan. A u jasicama leži na goljoj slamici Dite, lipče i milije od svakog anđela Božjeg.

Stari čoban postao je mekan, mekši od ugrijanog voska kad je ugledao tu krasnu žensku glavu i to divno Ditešce njezino. Pa je skinuo sa sebe svoj nov vezen kožuv i prostro ga pod malo dite.

I u taj čas u koji je pokazao da i on može biti milosrdan, otvorile mu se oči. I čoban je ugledao oko sebe u štalici mnogstvo anđelića. Čuo je divnu pismu anđeosku u slavu Svevišnjemu, koji je poslao svitu žuđenog Spasitelja.

I onda je starom čobanu sve postalo kao sunce jasno. On je sad znao zašto mu psi ne zalajaju, zašto mu se ovce ne uplašuju, zašto mu se štap zaustavi u zraku i zašto živa žeravica nije žegla, ni palila onog čovika.

I čoban se obradovao do u dno duše svoje.. Zajedno je s anđelima Božjim pao na kolina prid Božansko Ditešce i molio je iz dna duše svoje:

"Isuse mili, Bože moj,
Srce Ti dajem da sam Tvoj!"

(Ovu božićnu legendu je zabilježio Ivo Prčić, a objavljena je u "Dinarskoj knjižnici" sv. 2. Književnog društva "Alfa" u Subotici poslije prvog svjetskog rata, godina nije označena.)

ANTUNOVIĆEV DAN U BAČALMAŠU

Odavno se osjećala potreba, oživiti spomen na velikog proroka u njegovu rodnom gradiću, a u kojem je pastoralno i kulturno djelovao punih osamnaest godina i po kojem će ime tog bačkog gradića biti ubilježeno u sve kulturne mape svijeta. Vodstvo instituta "Ivan Antunović", koje se uz ostalo, ima brinuti i o promicanju duhovne baštine pokojnoga biskupa Ivana Antunovića, stupilo je u proljeće ove godine u vezu sa mjesnim župnikom Bergman Jánosom i predstavnicom doma kulture i zauzetom kulturnom radnicom gospođom Editom Szénási. Već prvi kontakti pokazali su veliku spremnost i dobrohotnost kako crkvenih tako i društvenih vlasti i utvrđen je okvirni program i sadržaj toga dana, koji nazvaše "Antunovićev dan". Dogovoreno je da to bude subota uoči svetkovine Krista Kralja i da to postane jedna kulturna manifestacija, koja se ima događati svake godine.

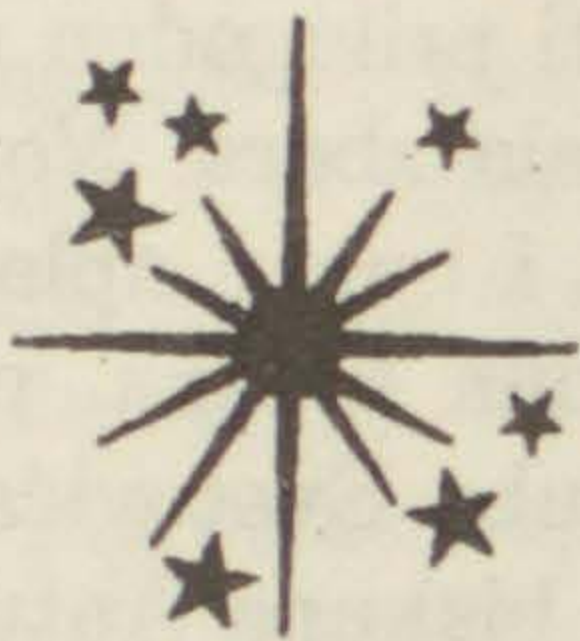
Dne 23. studenog 1991. godine u župnoj crkvi Uzvišenja sv. Križa u Bačalmašu u 15 sati svečanu sv. misu predvodio je Lazar Ivan Krmpotić predsjednik Instituta "Ivan Antunović" u koncelecijaciji sa prognanim župnikom Antom Kneževićem iz Batine, koji je privremeno mjesto svoga boravka našao u Baji, gdje je postao privremeni voditelj hrvatske katoličke misije u osnutku, sa brigom za hrvatske vjernike u gradu Baji i cijelom Bajskom trokutu (svake nedjelje predvodi sv. mise na hrvatskom jeziku u hrvatskom selu Santovu!). U veoma lijepo urešenoj crkvi, u kojoj je na vidnom mjestu bila istaknuta slika biskupa Ivana Antunovića, sakupilo se veliko mnoštvo vjernika, koji nisu mogli sudjelovati na sv. misi, jer nisu imali hrvatskih tekstova, a redovitog bogoslužja na hrvatskom jeziku u toj crkvi nema. Ukusno pjevanje poznatih pučkih popijevka, vodio je dio katedralnog zbora "Albe Vidaković", koji je radi poznatih razloga, uspio prijeći državnu granicu. Predvodnik slavlja je održao i kratku homiliju na temu, da je Kristovo kraljevstvo, prije svega kraljevstvo istine, za koje se Crkva tako silno zauzima i tada, kada joj to prouzročuje trpljenje pa i mučeništvo. I biskup Ivan Antunović, sav je svoj pastoralno-teološko-kulturni rad stavio u službu toga kraljevstva. Neposredno poslije sv. mise predsjednik Instituta održao je predavanje o biskupu Ivanu Antunoviću i njegovom buditeljskom i kulturnom djelu. Posebno je naglasio da je Ivan Antunović i njegovo djelo još veoma slabo istraženo, te da je to izazov novijim pokoljenjima znanstvenih radnika i teoloških stručnjaka. Pri tom je istakao, kako je biskup Antunović u

mnogim stvarima proročki predišao ne samo svoje vrijeme, nego i naša vremena. On je veliki zagovornik onoga što danas nazivamo "inkulturacijom" iliti usađivanjem evanđelja u kulturu i svagdanji život svakog pojedinog naroda, pretečom današnjeg ekumenizma i dijaloga između različitih kultura, a teološku znanost htio je u svom opsegu približiti, što širim krugovima vjernika, pa zato piše teologiju na živom hrvatskom jeziku. Svojim molitvenikom htio je posvetiti svaki detalj svakidašnjice čovjeka vjernika, molitvom, a novinama, putopisima i drugim književnim vrstama želi prosvjetom pomoći vlastitom narodu, da se čim prije oslobodi materijalne i moralne bijede, kako bi živio dostojno čovjeka. Na bogoslužju je zapažen lijepi broj intelektualaca, osobito prosvjetnih radnika.

Poslije sv. mise sakupljeni narod prešao je u obližnji Dom kulture, gdje je katedralni zbor "Albe Vidaković" iz Subotice, održao koncert u povodu ovoga slavlja, a u dobrotvorne svrhe. Cijena prodanih ulaznica, kao i sabiranje u crkvi, te cijeli tjedan prije toga, a u svezi sa blagdanom sv. Elizabete kada Crkva u Mađarskoj, proslavlja svoj karitativni tjedan, sakupljena je materijalna pomoć za sve izbjeglice i prognanike, koji su svoje utočište našli u Mađarskoj. Zbor nije bio u punom sastavu, radi poznate napete političke situacije, pa je radi toga i repertoar morao biti prilagođen tehničkim mogućnostima prisutnog dijela zbora. No, unatoč tome požeo je mnoga priznanja i buran aplauz prisutne publike, osobito poslije nekih točaka, poimence spominjem stihove Ante Miroljuba Evetovića, također rođenog u ovom gradu (nećak biskupa Antunovića) "Jorgovane, jorgovane...", koje je otpjevala Terezija Jegić. Na početku predsjednik Instituta je pozdravio sve prisutne istakavši značenje ovoga dana i ove manifestacije za kulturu hrvatskog življa u ovim prostorima, a posebno se obratio mađarskom življu prisutnom na koncertu, naglasivši, kako ovaj dan treba doprinijeti međusobnom kulturnom obogaćenju, ne samo ovih dvaju naroda, koji se ovdje susreću, nego se dijalogom kultura gradi mozaik suživota jedne ujedinjene Europe na temeljima punog poštivanja identiteta svakog naroda, bez obzira na njegovu veličinu ili ekonomsku moć. Na koncertu je uz ostale ugledne goste sudjelovao i zamjenik gradonačelnika grada, jer je gradonačelnik bio službeno oputovao. Zbor je nadahnuto vodila njegova osnivateljica i voditeljica, neumorna glazbena djelatnica s. Mirjam Pandžić. Poslije koncerta za članove zbora i uži krug uzvanika, osobito, onih iz kulturnog kruga Bajске bunjevačke čitaonice, koji su sudjelovali u organizaciji ovoga "Dana", priređena je intimna večera na kojoj su izrečene mnoge zdravice u čast ove kulturne suradnje koja je ovom svečanošću započela. Izražena je nada da će slijedeći "Dan Ivana Antunovića" biti slavljen u punoj slobodi i miru.

SANTOVAČKA KULTURNA NASTOJANJA

Udruženje šokačkih Hrvata iz Santova ulaže mnogo truda na očuvanju hrvatske narodne svijesti i kulturnog identiteta toga nekada gotovo čisto hrvatskog sela nedaleko od trianonske granice. Budući da je velika većina hrvatskog življa katoličke vjere (u tom selu je prije sto godina, radi ne poštivanja hrvatskog identiteta tamošnjeg puka, od strane nekih katoličkih crkvenih dostojanstvenika, dio pučanstva prešao na pravoslavlje. Danas ih je u selu još šezdesetak!) organizatori pozivaju i svećenike, da održe predavanja iz prošlosti Katoličke crkve u ovim prostorima. Tako je 22. studenog o.g. mr. Lazar Ivan Krmpotić održao predavanje o 700. obljetnici dolaska Franjevaca u Bosnu i o njihovim tijesnim vezama sa Hrvatima u Bačkoj i cijeloj Mađarskoj. Na predavanju je sudjelovao veoma lijepi broj mještana, među njima je zapažen lijepi broj mjesnih prosvjetnih radnika i intelektualaca iz sela. Poslije predavanja razvila se veoma živa diskusija, a dominirala je misao, da se franjevci čim prije trebaju vratiti u ove prostore i tako sačuvati vjerski i narodni identitet hrvatskog življa. Na svetkovinu Krista Kralja g. Lazar Ivan Krmpotić, odslužio je svečanu sv. misu i održao homiliju u santovačkoj župnoj crkvi Marijina Uznesenja.

BADNJAK

*Ova je noć od svih drugih noći veća
kad šutnju pahulje snježne spuštaju sa visina.
Ovo je noć kad svako svog se djetinjstva sjeća
i svaku majku misli na kćerku ili sina.*

*Ovo je noć u kojoj svi su putovi bijeli
i svaku stazu nekog dragog putnika čeka.
Ovo je noć u kojoj nevidljiva ruka neku
blagoslov putniku svakom kao utjehu dijeli.*

*Ovo je noć kada s duše težak oklop se skida
i vedrog života nada radostan pogled diže.
Ovo je noć kad mrena mržnje nestaje s vida.*

*Kad čovjek čovjeku prašta, kad sve su stvari bliže.
Ovo je noć u kojoj nove bude se zore
dok kao voštanice bijele na obzorju jablani gore.*

Ante Jakšić

NAŠA POSJETA BAČALMAŠU

"O Isuse, naš premili na službu ti došli smo". Ovom pjesmom započela je sv. misa u Bačalmašu, u Mađarskoj, gdje je katedralni zbor "Albe Vidaković" u subotu (23.XI.1991.) bio u posjeti i gostima.

Nažalost, zbog ove nepovoljne situacije u našoj zemlji, nije mogao cijeli zbor otputovati, pa smo zato u manjem broju krenuli na ovaj put. I pored organizacionih poteškoća uz Božju pomoć sretno smo stigli u Bačalmaš, gdje su nas lijepo dočekali seljani sa svojim župnikom gospodinom Janošom. Prenijeli smo im pozdrave u ime cijeloga zbora i u ime tamburaškog orkestra, koji također zbog neprilika nije mogao poći sa nama.

Odmah po našem dolasku bila je u župnoj crkvi sv. misa, koju je predvodio vlč. Lazar Ivan Krmpotić, a pjevao je naš zbor.

Na kraju sv. mise održano je predavanje o biskupu Ivanu Antunoviću, u čiju čast je bio ovaj skup. Predavanje je održao vlč. Lazar I. Krmpotić.

Poslije sv. mise u Domu kulture u Bačalmašu naš zbor je imao koncert. Iako nas je bilo malo, bilo je veselo. Od sveg srca smo se trudili da što ljepše izvedemo duhovne pjesme i šansone i da obradujemo srca domaćina našim divnim bunjevačkim pismama. U tome smo i uspjeli, jer su im lica sijala od radosti, a upućene su nam mnoge čestitke i zahvale.

U programu je nastupila Terezija Buljovčić Jegić i izvela je dvije solo pjesme: Schubert: "Ave Maria" i Vilhar: "Jorgovane, jorgovane" na stihove bunjevačkog hrvatskog pjesnika Ante Evetovića Miroljuba. Tom izvedbom publika je bila oduševljena. Marina Pećerić je uzveličala koncert svojom točkom na flauti. Za klavirsku pratnju bile su zadužene Jasna Jegić, Silvana Bilinc i s. Mirjam Pandžić, koja je ujedno ravnala svim izvedbama zbora.

Poslije koncerta domaćini su nam priredili bogatu zakusku, kojom smo se okrijepili. Za uzvrat kuhari su bili nagrađeni pjesmom.

Nakon riječi zahvale gospodina župnika Janoša i vlč. Lazara Ivana Krmpotića svi smo bili veseli i u ugodnom raspoloženju. Predvečer smo se oprostili od naših dragih domaćina i sretno uz Božji blagoslov krenuli kući, u našu Suboticu.

Hvala dragom Bogu za još jedno tako prijatno putovanje i za divan susret s našim ljudima.

Silvana Bilinc

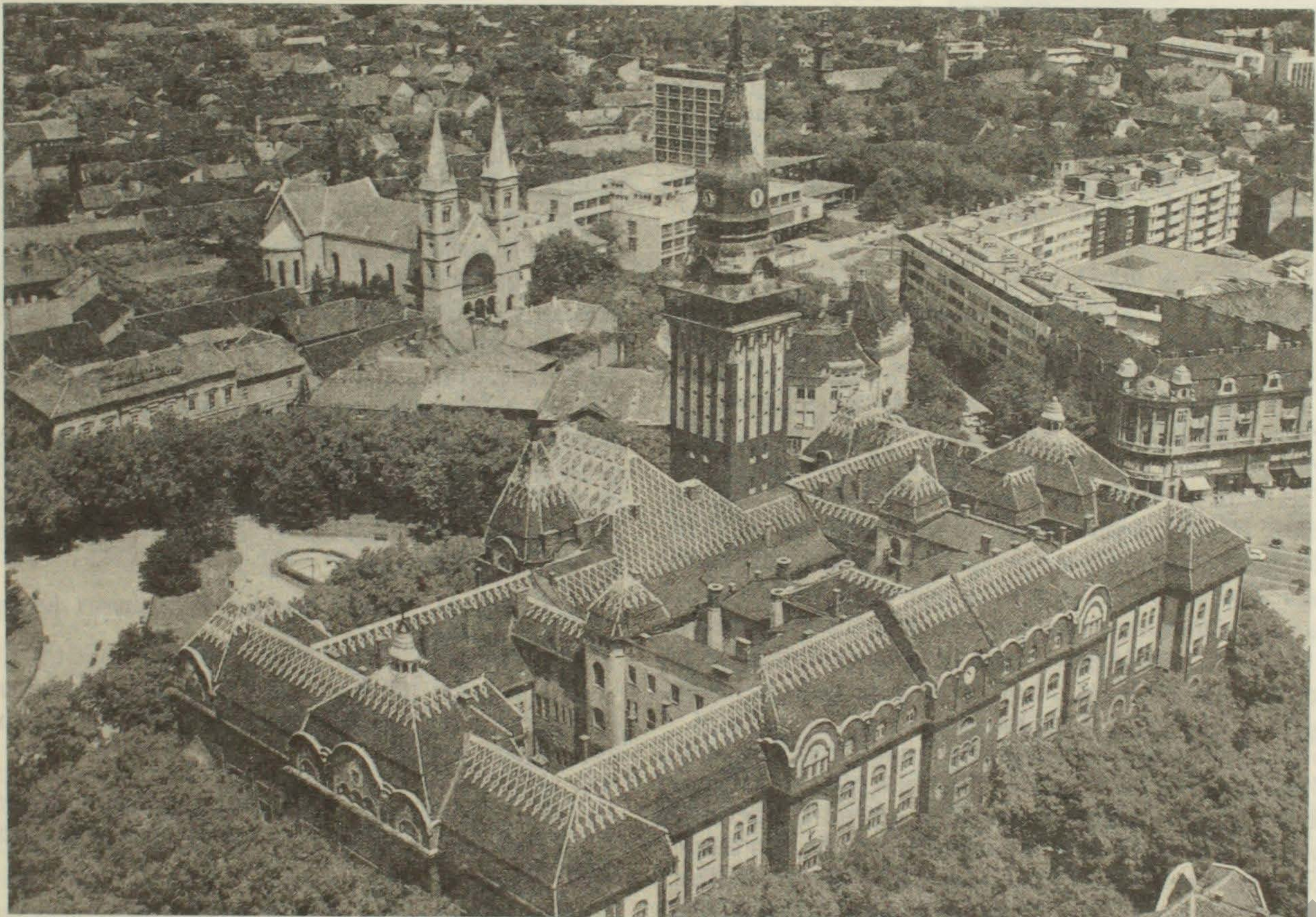
ŠEST STOLJEĆA SUBOTICE

Prevelika župa

Još 16. lipnja 1787. raspravljali su gradski vijećnici o nedostatku crkvenog i školskog prostora u gradu. 20.626 duša je brojala Subotica u to vrijeme. 16.000 je bilo samo katolika. I broj vjernika, ali i nepregledna veličina župe tražila je osnivanje novih župa. Župnik i četiri kapelana nisu mogli udovoljiti potrebama vjernika. Tražilo se četiri župe, a neophodno je bilo osnovati bar još dvije. U to je vrijeme bilo dovršeno samo svetište današnje katedrale. Za župnu crkvu je služila današnja kapela svetoga Roka proširena velikim daščanim trijemom. Bilo je prijedloga, da se franjevcima opet dade jedna župa, a da se na kerskoj gredi, koja je inače neizgrađena u to vrijeme, podigne crkva i škola za treću gradsku župu. Brojala je tada župa 2500 kuća s po 20-30-40 duša. Od toga broja je u školu išlo svega 100 đaka. Prava rijetkost su bili građani koji su svoje dijete poslali na školovanje, u trgovce, oficire, službenike. Jedva se moglo naći građana da se organizira gradsko poglavarstvo. Sve je palo u vodu. Najprije Turski rat (1787.-1791.)

Prvi upravitelj te župe bio je Đuro Dubičanac. Za župni dom i privremenu bogomolju u predgrađu Sente kupljena je i preuređena kuća Lovre Vojnić Hajduka. Tom je prilikom odlučeno, da se malo Sandor priključi župniku svetoga Roka kao filijala, a Šupljak da se priključi župi sv. Jurja. Župniku župe svete Terezije se i dalje pridruživalo po četiri kapelana, a novoosnovane župe su dobile po dva kapelana. Počele su pripreme za gradnju novih župnih crkvi i škola. Dok se senčanska crkva planirala za župu od 1000, kerska se planirala za zajednicu od 1300 vjernika. Predviđalo se, da će senčanska zajednica porasti do 1500 duša, a kerska do 2000.

Prva salašarska župa otvorena je na Šupljaku. Šupljačani su imali crkvu već 1832. godine. S početka su na svetu misu za nedjelje i blagdane kolima dovozili jednog od kapelana svete Terezije. Od 1841. na Šupljak je izlazio kapelan svetoga Jurja. Iste su godine podigli sobu i kuhinju, kako bi kapelan kod njih mogao stanovati. 1860. godine Šupljak je dobio upravitelja župe, a od 1875. ima stalnoga župnika. Župnik svete Terezije, Matija Mamuzić

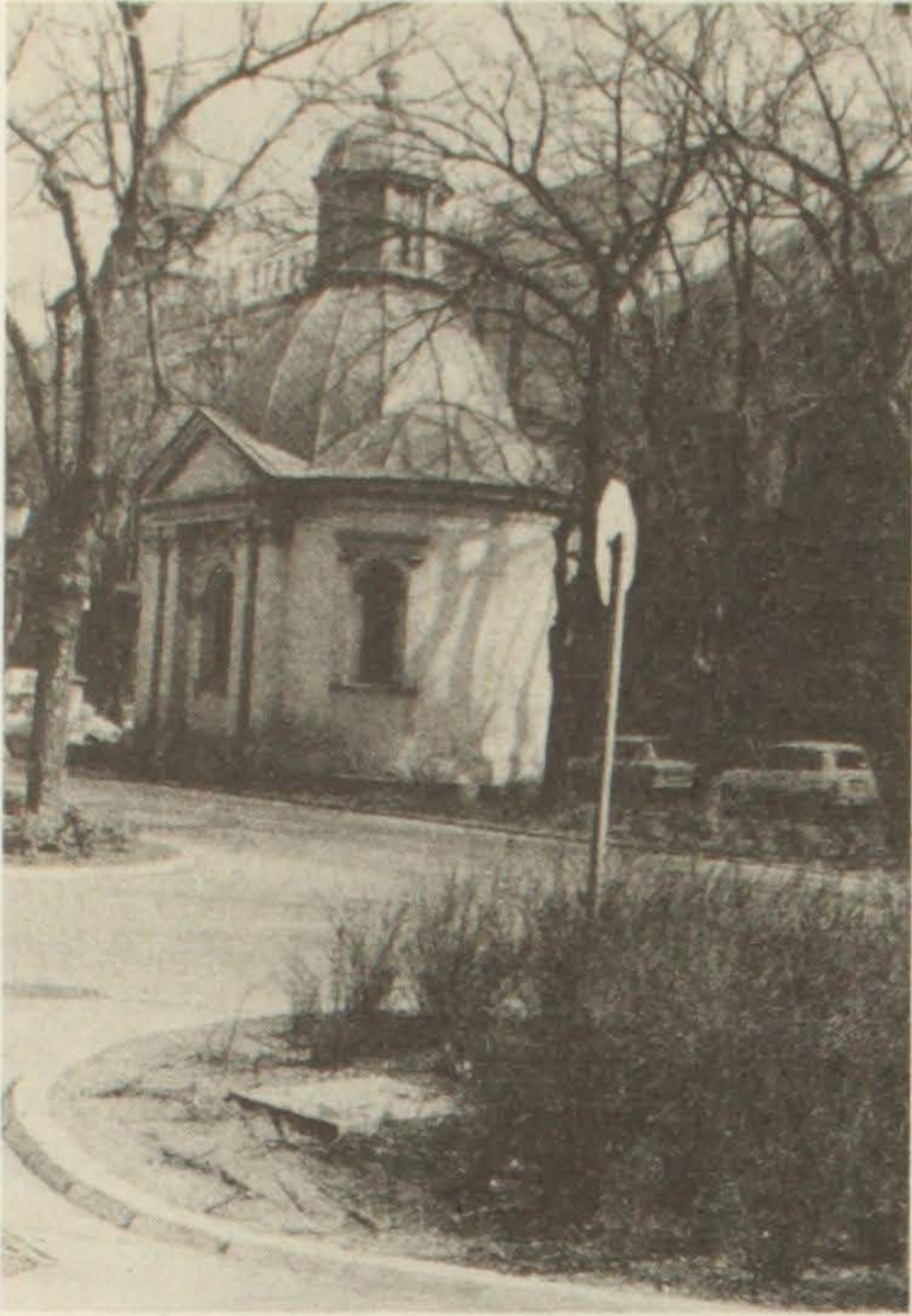
pa ratovi protiv Francuske zaustavili su razvoj grada. Sve je otežavala i zategnutost odnosa između gradske vlade i tadašnjeg župnika dr. Stjepana Ranića, koja će se riješiti tek nastupom župnika Ivana Lukića (1793.-1797.). U to vrijeme je dovršena današnja katedrala. Još nije postojao župni dom (današnji biskupski dom).

1841.-1991 Stoljeće i pol župe svetoga Roka i Svetoga Jurja

Na duhove, 30. svibnja 1841. krenula je iz župne crkve velika procesija prema Keru. Toga dana je naime blagoslovljena u bogomolju preuređena kuća Pere Malagurskog, krojača. Uz bogomolju je stanovao i župnik. Prvi župnik župe svetoga Roka je Josip Raić. Iz novoblagoslovljene bogomolje i župnog doma svetoga Roka procesija je nastavila put do bogomolje i župnog doma svetoga Jurja u Senti.

najviše se zalagao za to, da salašari dobiju stalne svećenike. 13. ožujka 1890. tražio je od gradskih otaca, da se na najudaljenijim salašarskim naseljima podigne pet pastoralnih središta s crkvom, župnim domom i školom. Njegov je prijedlog naišao na najodlučnije protivljenje, pa je kao neostvarljiv i odbačen.

O tome, kako se razvijala župa svetoga Roka, evo podataka iz 1869. godine: u to je vrijeme kerski župnik i subotički dekan bio Peter Förmann, godinu dana prije u kerskom groblju podigla je Ana Antunović rođena Latinović Kapelu svete Ane, u kojoj se od tada svake godine na blagdan sv. Ane služi sveta misa. Župa svetoga Roka brojala je već 7084 vjernika. U Aleksandrovu je bilo 617 katolika i 694 pravoslavna vjernika. Župa još nije imala svoju crkvu. Župni dvor se nalazio na istom mjestu, gdje i danas, a za bogomolju je služila zgrada pokraj današnjeg župnog doma prema Aleksandrovu. Tamo gdje se danas nalazi škola i

Kapela sv. Roka

toga Jurja se govorilo hrvatski i mađarski, a na Šupljaku mađarski. 1942. godine župa sv. Jurja broji već oko 10.100, a Šupljak oko 6900 vjernika. Crkva svetoga Jurja podignuta je 1898. godine.

Župa svete Terezije i njezine filijale

1869. župnik župe svete Terezije bio je prepošt Svetoga Lovre od héj Szent Lőrinc, Ivan Probojčević. Njegova je župa u gradu brojala 33.946 vjernika. U župi je bilo i 3258 pravoslavnih i 1590 Židova. Na salašima, pustarama koje su pripadale župi svete Terezije bilo je na Kelebiji 1686, na Šebešiću 998, u Tavankutu 2325, na Verušiću 705, u Zobnatici 950. Župa svete Terezije je tako u gradu i na pustarama imala više od 40.000 vjernika. Za tako veliku župu brinulo se osim župnika još tri kapelana: Nandor Gromilović, Filip Probojčević i Mezey Ignác. U svetom Roku je kapelanovao Mokossay Mátyás, koji će kasnije postati i župnik u istoj župi, a u sv. Jurju je kapelanom bio Ivan Radić.

Teško je u par nastavaka prikazati rast samo Katoličke crkve u Subotici kroz šest stoljeća. Za neko buduće vrijeme bilo bi dobro napisati štogod o kapelama u gradu, o križevima, o školstvu, o franjevcima, o samostanima časnih sestara, o školovanju svećeničkih kandidata, o sjemeništima. Posebno bi zanimljivo bilo za čitatelje doznati o katoličkim bratovštinama, društvima, ustanovama, kojih je uvijek bilo u gradu. O svemu tome treba potražiti građu, da se ne zaboravi, da se ohrabrimo na primjerima prošlosti. A svome 600-godišnjem gradu poželimo još puno stoljeća! Zaželimo gradu Subotici i svim njezinim stanovnicima stoljeća trajnog i pravednog mira!

Stjepan Beretić

Literatura:

1. Iványi István, Szabadka, szabad királyi város története, 2. dio, 1892.
2. Tormásy Gábor, A szabadkai római kath. főplébánia története, 1883.
3. Schematismus cleri archi-dioecesis Colocensis et Bacsensis 1870.
4. Schematismus cleri archi-dioecesis Colocensis et Bacsensis 1942.

ANDRIJA KOPILOVIĆ

SREBRNI JUBILEJ SVEĆENIŠTVA

Ove godine na blagdan Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije navršava se 25 godina svećeništva preč. Andriji Kopiloviću, biskupskom vikaru za pastoral i župniku sbotičke župe Marije Majke Crkve.

Dragom Jubilarcu najiskrenije čestitamo ovaj veliki i lijepi jubilej i zahvaljujemo na svemu dobrome što je učinio Bogu na slavu i ljudima na korist kroz 25 godina svećeničkog služenja. Neka ga Gospodin, Isus Krist, naš Veliki svećenik i dalje prati svojim milostima kako bi i dalje ostao brižni pastir povjerenog mu naroda Božjega.

Preč. Andrija Kopilović po Božjoj dobroti i ljubavi Luke i Marije, rođ. Tikvicki ugledao je svjetlo dana u Bajmoku dne 11.05.1941. godine. Ovdje je proživio i svoje djetinjstvo. Poslije završene pučke škole odlazi u gimnaziju na Šalatu u Zagrebu. Na teološkom studiju u Zagrebu, na Katoličkom bogoslovnom fakultetu bio je od 1960.-1966. godine. A za svećenika je zaređen 8. prosinca 1966. godine u subotičkoj katedrali-bazilici. Nakon svećeničkog ređenja vratio se u Zagreb radi postdiplomskog studija iz dogmatike.

25. srpnja 1968. godine imenovan je upraviteljem župe u Zmajevu.

20. veljače 1968. godine postao je župnikom župe sv. Aleksandra u Subotici, te katedralnim ceremonijarom i katehetom mladih.

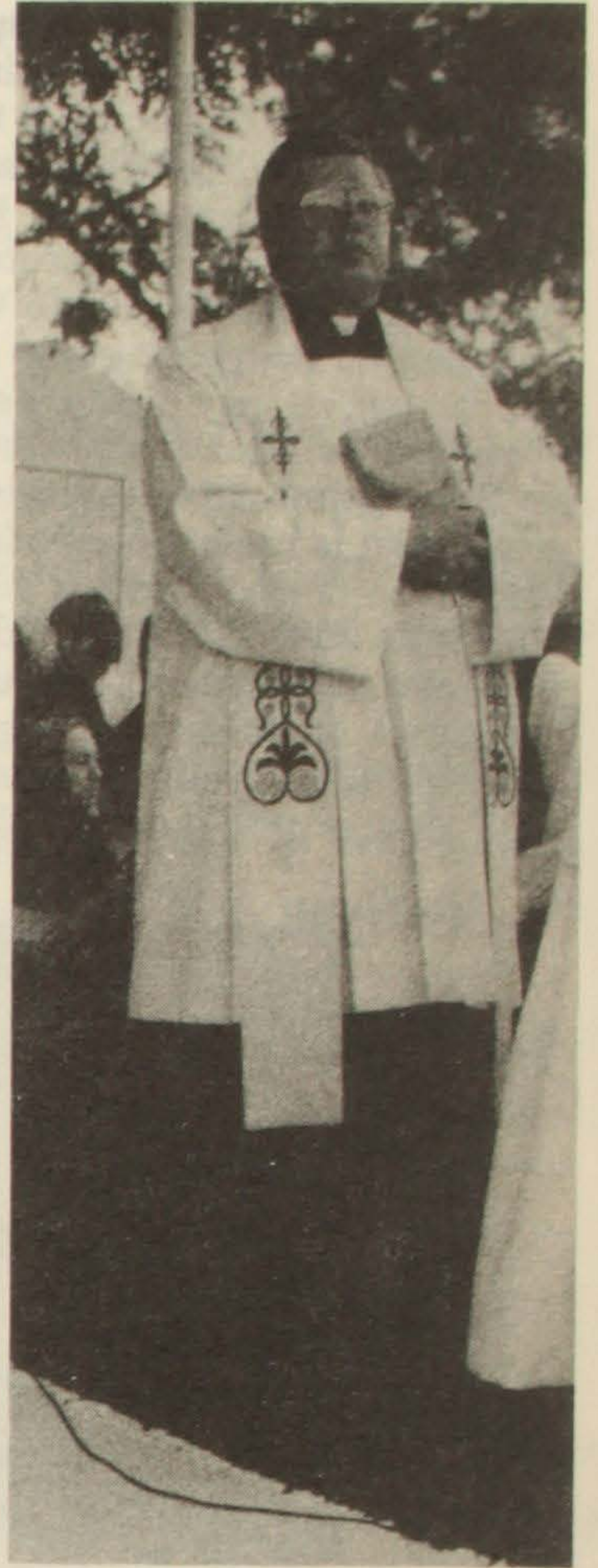
Od 1. rujna 1969. godine profesor je vjeronauka i umjetnosti u Klasičnoj vjerskoj gimnaziji "Paulinum" u Subotici.

Za vrijeme svog dvadesetpetogodišnjeg svećeničkog života obavljao je razne druge službe u biskupijskim vijećima. A dugogodišnji je i aktivni član u Katehetskom vijeću BKJ i tajnik Katehetske ljetne škole.

Sada uz župničku službu obavlja i službu vikara za pastoral naše biskupije i direktora studija. Svima je također vidljivo i znano da nijedan značajniji događaj ne prođe bez njegovog predvođenja ceremonija.

Suradnik je "Bačkog klasja" i "Subotičke danice", a pisao je i u drugim časopisima u našoj domovini. Dopisnik je "Glasa koncila" za Beogradsku metropoliju.

Premalo je vremena i prostora da se napiše sve ono što je radio, neka ga Bog nagradi za svako dobro djelo, a ljudi kojima je uvijek na raspolaganju neka mu budu na radost.

MOLITVA TROGODIŠNJEG DJETETA

Razgovor s nevidljivim prijateljem

U ovom razdoblju svog života dijete nije sposobno prihvatiti stvarnost nego živi u igri svoje probuđene mašte. Sa slikovnicama, lutkama, sa svojim medvjedom i s kojekakvim materijalom: kockama, pjeskom, papirom... vrlo dobro se snalazi.

Mašta mu je toliko razvijena da postaje i njezinom žrtvom i prima obilne blagodati uobrazilje. Ako želi imati druga, izmislit će ga i razgovarati s nevidljivim bratom ili sestrom. Posebni čar imat će njegov mali telefon bez žice i sturje. Razgovarat će bolje od odraslih s nevidljivim zamišljenim prijateljem. A s pravim živim drugom teško će izići na kraj. Sa stanovnicima možete lakše izići na kraj.

U ovom periodu (iako je to dobro učiti i ranije) dobro je početi djetetu govoriti o Bogu, ali na njemu prikladan način. Ovako bi mogla izgledati jedna mala roditeljska kateheza:

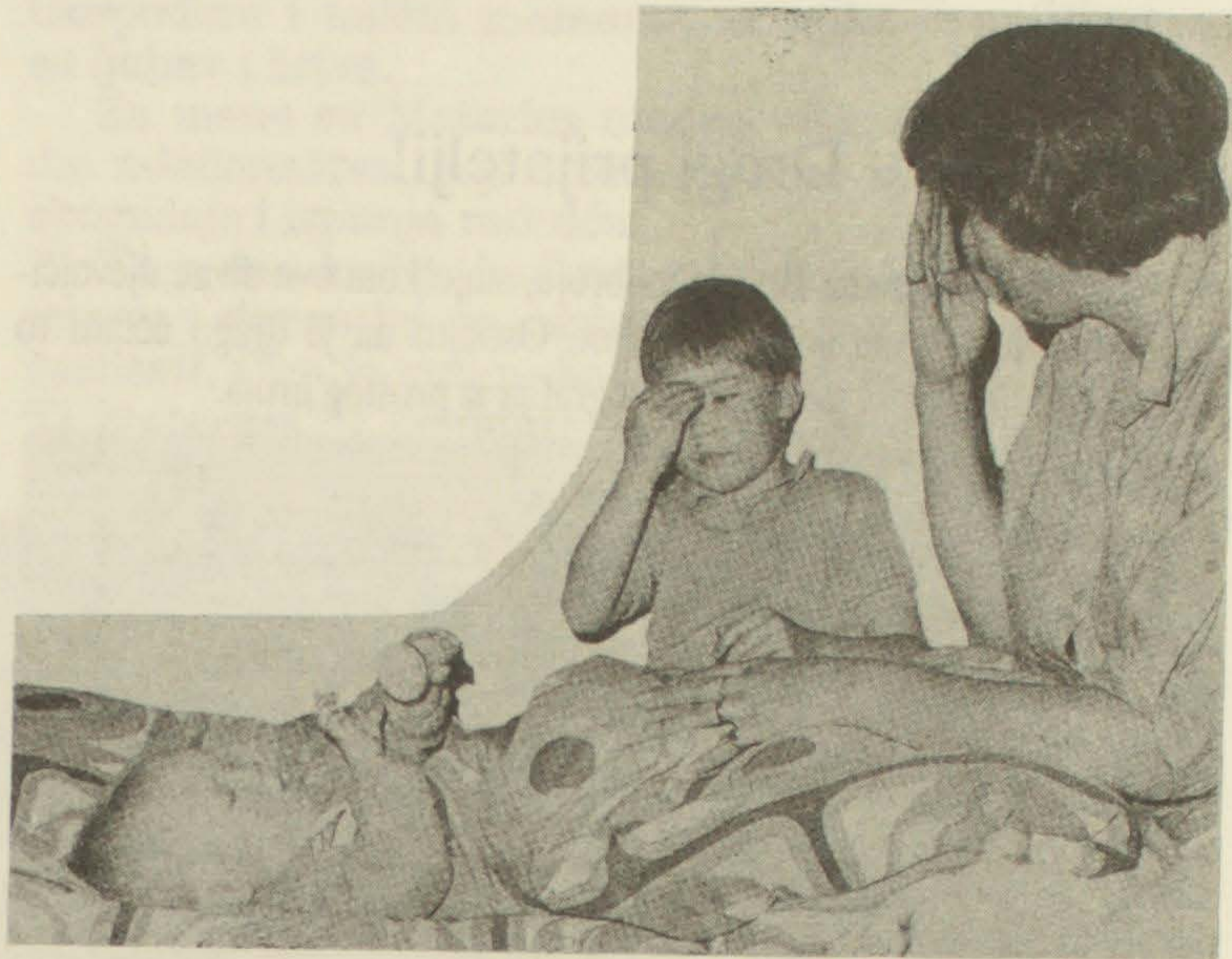
Bog ti je stvorio dušu. Bog je nevidljivi tata u nebu. S njim možeš razgovarati. - No dijete će to shvatiti drugačije. Kao da je on stvarno živ, zamišlja ga na svoj način. Uzima iz svog svijeta mašte ono što mu odgovara. Ako mu pričamo o malom Isusu, poželjet će se s njim tući. Zato u djetetovu sobu ne stajati sliku malog Isusa, nego sliku dragog Boga. No, taj dragi Bog treba da je neodređeno zacrtan. Ali, takvog još ni jedan umjetnik nije narisao. Taj bi umjetnik morao imati tri godine i za svako bi dijete trebao poseban umjetnik. Svako je dijete, naime, takav umjetnik, a mi mu samo s par poteza označimo mjesto gdje da ga zamišlja. Možda bi najbolji bio crtež s velikim očima, jer oči su za dijete najvažnije. One mu govore.

Trogodišnje dijete zna odlično telefonirati dragom Bogu, pričati mu što radi, gdje je bilo, što je bilo lijepo...

Najbolja djetetova molitva je zahvalna molitva

Ne treba malu djecu učiti prosidbenim molitvama. Na taj način bi mogli uzbibati vulkan djetetovih želja. Bilo bi opasno reći da Bog može sve, a dijete poslije iskusi da mu želje dragi Bog nije uslišio. Zbog tog bi njegovo srce patilo. Dijete se strašno ljuti i na roditelje kad mu želje ne ispune. Stoga, nemojmo Boga učiniti automatom koji ispunjava naše želje. Moglo bi se dogoditi da dijete počne govoriti: "Zločesti Bog koji ne uslišava moje molitve". Dijete u ovom periodu ne može shvatiti da Bog ipak ne uslišava sve molitve onako kako bismo mi to željeli, a isto tako, i još manje može shvatiti da su neke njegove želje "lude".

Najbolje je dijete učiti da zahvaljuje Bogu. Evo primjera: Dragi Bože, hvala Ti! - Dragi Bože, vozili smo se lađicom, bilo je lijepo. Hvala Ti, dragi Bože. Jagode su bile slatke. Dragi Bože hvala Ti. Dragi Bože ja jako volim Kinderladu - hvala Ti što sam je danas imao. Kao što mu je lijepo u zaštiti mame i tate, tako će se lijepo osjećati i pod Božjom zaštitom. Navečer će ga mama i tata blagosloviti križićem na čelu i reći mu: "Neka te blagoslovi i štiti svemogući Bog!" A djetetova večernja molitva može

glasiti ovako: "Veliki dragi Bože, hvala Ti na lijepom danu. Molim Te, blagoslovi mamu i tatu. Blagoslovi bolesnu baku. Amen".

Kakav je Bog, Isus, Gospa?

Tko je Bog? - Veliki tata... Gdje je Bog? - Na nebu. Gdje je nebo? - Gore (pokažemo mu). Kada će Bog doći? - Jednom ćeš ga vidjeti... Tako može izgledati jedan razgovor o Bogu. Bolje je govoriti na ovaj način, nego opisivati djetetu kakav je Bog. Iako ga on želi zamišljati na svoj način, trebamo pričati kako je Bog dobar. On sve vidi, čuje, zna... On je poslao mamu i tatu da se brinu za djecu. Bog želi da svi budu dobri... Djeci ne treba pričati o zlim stvarima: lavovima, bubarima, gromovima. Ako dijete ipak uspita, nećemo govoriti o njihovoj zloći. Radije recimo po prilici ovo: Bog je stvorio sve dobro i hoće da svi budu dobri. Zločesti ljudi su zli jer sami to hoće.

Ako imamo u kući križ dijete će nas sigurno pitati tko je to. Odgovorit ćemo da je to Isus, najbolji od svih ljudi. Što želimo Bogu reći, možemo reći i Isusu. On nas sve voli i brine se za nas. Zli su ga ljudi razapeli na križ i ubili, a on je treći dan poslije toga slavno ustao na novi život. Na Božić slavimo njegov rođendan, a na Uskrs njegovo ožvijenje... Pred djetetom ne treba govoriti o Isusovim čudesima, jer će odmah poželjeti da i pred njim učini neko čudo. Puno pričajmo o Isusovoj dobroti, kako je sve nagovarao da budu dobri, kako je liječio bolesne i govorio im o Bogu kao velikom tati svih nas.

U ovakvom svijetu kršćanskih likova pristaje i Isusova majka, koja nas sve poznaje i voli. Brine se za sve nas. Ona je bolja i od naše mame. I njoj smijemo ispričati sve što nam je na srcu.

Nije li to bližnja slika kršćanstva, jer dijete još nije sposobno za nj, ali je najbolja priprava, privikavanje na buduće njegovo kršćanstvo.

Prava je umjetnost shvatiti dijete u njegovu razvoju, govoriti mu uvijek i samo istinu, a ne zbunjivati ga onim što ne može shvatiti.

Priredio: Andija Anišić

SVI SMO BILI NEROĐENE BEBE

Dragi prijatelji!

Željela bih u ovom Božićnom broju, smješkom ove divne djevojčice, unijeti malo vedrine u Vaš život. Osobito mi je drago učiniti to nakon onih dirljivih i potresnih fotografija iz prošlog broja.

U predbožićnom i božićnom vremenu puno se govori o djetetu. O novorođenom djetetu Isusu! Sve božićne pjesme tako divno pjevaju o njemu.

Svi oni koji su se rodili i slave i ovaj Božić neka se sjetite.

Svi mi koji smo se rodili i slavimo Božić sjetimo se da smo i mi bili MALE NEROĐENE BEBE. I Isus, također. Svi smo bili divna, mala čudašca Božje dobrote i ljubavi mame i tate. Stoga se ne mogu ne sjetiti, s tugom, i svih onih "čudašca" kojima je nasilnom smrću spriječeno rođenje. I oni su mogli biti divne djevojčice ili dječaci /kao ova na slici/ - baš šteta! Svijet bi bio ljepši da i oni žive. No, utješim se malo kad pomislim da su oni sada radosni u nebu. Tamo su s Isusom i lijepo im je!

I još nešto: Ovog puta Vam darujem i jednu lijepu priču iz moje knjige "Čudašce" - Iz dnevnika jedne majke. (Str. 40.-42.). Evo:

Pokraj mog uzglavlja već godinama je o Božiću jedna figurica - četiri centimetra duga daščica, na kojoj pet-šest slamčica, na slamicama tjelešce od gline; s nekoliko sitnih poteza oblikovan smješak na licu, ručice tek malko raširene... Kad sam ga ove godine vadila iz kutije s božićnim stvarčicama, zapazila sam nešto dirljivo: Isusova glavica blago je izdužena, baš kao glavica tek rođenog djeteta! Svi ga umjetni-

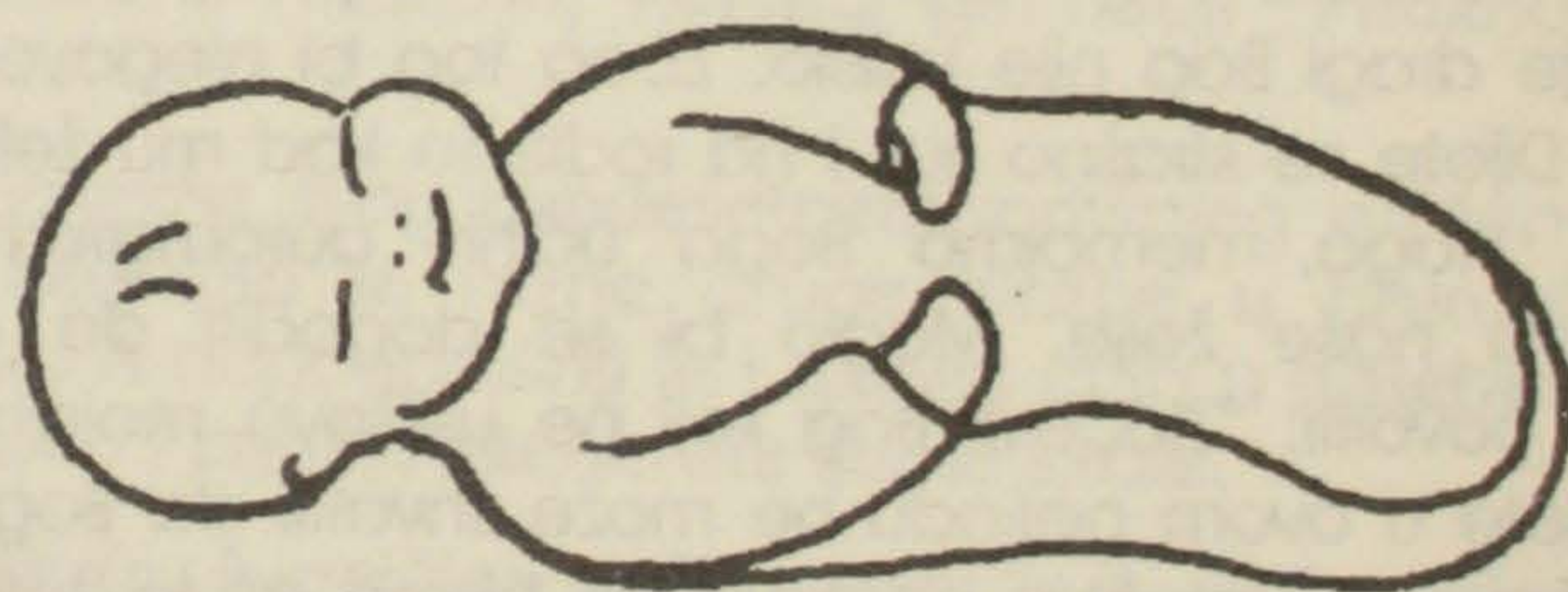
ci redovito prikazuju kao punačku bebu od nekoliko mjeseci ili kao bljedunjavog dječaka u Majčinu naručju. A on je došao na svijet kao mokro novorođenče, i nikako drugačije ne mogu zamisliti njegovu glavicu nego ovako izduženu, novorođeničku...

... Dok Te gledam, Maleni, odzvanjaju mi dušom riječi sv. Pavla: "On, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe 'opljeni' uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan, obličjem čovjeku nalik". Nije mi neshvatljivo što si se htio roditi u štali u tuđini, u odbačenosti i siromaštvu. Nije neobično što su Tvoje rođenje anđeli proslavili s pastirima, a ne s moćnicima i uglednicima - prave vrijednosti kriju se u skrovitosti i jednostavnosti. Klanjam Ti se i slavim Te, maleno Djetesce i neizmjerni Bože, što si se uopće rodio, što si od iskona odlučio istobitnost s Ocem i jedinstvo s Duhom stopiti s ljudskom biti i sići među nas kao djetesce, začeto i devet mjeseci sazdavano u krilu Djevice. Htio si proživjeti sve - od mekoće novorođeničke glavice, do hropca na križu; od čarobnog smjeha bebe, do krvi i vode iz probodenog srca. Sve si iskusio s nama - siromaštvo, progon, prijateljstvo, napast, mržnju, izdaju, uspjeh, razočaranje... A ne bi Te bilo među nama da se nisu našli spremna volja, Duha, Sunce Očeve Ljubavi...

Gledam Te, Maleni, a neko još nepoznato ganuće širi mi srce. Topli smjehak i raširene ručice nude mi se i zovu... Trebaš me... trebam Te, maleni Bože...!

Svrnem li pogled na košaru s Markom, vidim isti prizor: razdragana što me divi i ustrptale ručice i nožice što zovu da ga uzmem. I Tvoja je mama one noći u štali kraj Betlehema jedva čekala da privine Tvoju glavicu uz obraz. I ona je Tebe ljubila, mazila, tepala Ti, dojila Te, uspavljivala... Ti i ona posvetili ste svaki detalj rađanja i odgajanja, svaku fazu življenja i umiranja. Pretakala je u Tebe svoju dušu, kao što i mi sebe pretačemo u svoju djecu, a Ti si joj toplinom djetinje odanosti vraćao ljubav za ljubav - baš kao i naša djeca nama. Otkako imam Marka, nekako Te življe i jasnije prepoznajem u našoj djeci.

Ali Ti si rekao da si u svakom djetetu, u svakom "najmanjem". Ti dijeliš sudbinu gladnih, zlostavljenih, bolesnih, odbačenih, ubijenih... Ovdje pod borom, sa zdravim i zadovoljnim Markom u naručju, srcem mi struji zahvalnost za sve čime si nas blagoslovio, ali i mučna groza

zbog svih onih koje bijeda dijeli od ljudskosti, a grijeh od Tebe. Kako Ti mogu pomoći da ih nađeš, da Te nađu? Muči me to pitanje, a i nemoć da bilo što učinim. Ja živim za ovo troje djece koju si nam dao, ali što mogu učiniti za milijune koji pate i griješe...? Gasi mi se radost u očima...

... Ali Ti se i dalje smiješiš i širiš ručice... Što da Ti dam? Imam samo dobru volju, tjeskobu, nemoć i predanje Tebi...

I jednu želju... neizgovorenu... da Marko ne bude zadnje čedo u mom naručju...

RATNA GODINA- AKADEMSKA 1991/1992.

SKLONIŠTE KAO UČIONICA

Sirena! Kad se začuje, život zastane. Smrt se nadvije nebom nad Zagrebom. Tramvaji se ukopaju. Ljudska bića silaze bliže zemljinu zagrljaju. Zima je, vlažno, a taj zagrljaj često memljiv, praćen zadahom krumpira u trapovima, vina u buradima i štakorima. Nemaju svi atomska skloništa. Ljudi šute. Svjesni su da je Osječanima, Dubrovčanima, a pogotovo dojučer Vukovarcima, bilo daleko teže. Mnogi studenti ponesu knjige pod miškom, uz deku, dokumenta i par keksa, ako ih ima. U knjizi - znanost. Topla ljudska riječ. Civiliziranost. Poneki i uspije pripremiti ispit u podrumu ili skloništu. Što tad prolazi prostorom između ušiju? Gdje će bomba pasti? Dokle će trajati? O čemu u ovom trenu razmišljaju studenti beogradskog, novosadskog svučilišta... Sjeđe li po kafićima, žaleći se na lošu glazbu na kazeti!? Otvorena knjiga na koljenima pokušava biti prijatelj.

Z.

U NEVOLJI SVE BLIŽI

Na dva održana susreta vojvođanskih studenata, tragamo za oblicima međusobne pomoći - kako poslati pismo u zavičaj ili uspostaviti telefonsku vezu?!

Na prvom susretu vojvođanskih studenata, Hrvata, Sveučilišta u Zagrebu, održanog početkom studenog, okupilo se pedesetak redovnih studenata, kao i nekoliko svučilišnih profesora i uglednika, porijeklom iz Vojvodine. Skup je upriličen uz vruće lakumiće i sokove, s osnovnim ciljem da se Subotičani, Somborci, Srijemci i drugi, prije svega, međusobno upoznaju. Drugi susret održan je sredinom istog mjeseca, uz uspješno prezentiranje poezije bunjevačkih pjesnika, te razmjenu servisnih informacija među mladim akademskim građanima glavnog grada matične nam Domovine. Uspostavljena je i veza s Kulturnim društvom Madjara u Zagrebu "Ady Endre".

Uz obvezatne prateće lakumiće i dogovore, razmijenjene su tople riječi, a broj novovodošlih vojvođanskih studenata se svaki put povećava.

Z.

ŠTO SU MATERICE I KOLIKO MI ZNAČE?

Materice su stari kršćanski običaj u našem hrvatskom-bunjevačkom narodu. Dan kada zahvaljujemo

Gospodinu i našim mamama za njihovo majčinstvo, za ljubav i žrtve.

Za mene su Materice mnogo više: dio djetinjstva, dio mladenaštva, koji nosim duboko u sebi i koji me obogaćuje i ispunja radošću.

To je dan kad se budim s mislima: danas molim za mamu i danas joj na osobit način moram zahvaliti i čestitati. Čim je vidim, kažem: "Faljen Isus, čestitam Ti Materice!" i poljubim je, a ona je uvijek posebno

svečano raspoložena i nježna prema nama. I tada mi daruje dar, koji ima više nego svoju materijalnu vrijednost, jer je znak njezine ljubavi i pažnje. Zato odlazim na sv. misu, da i nebeskoj Majci čestitam Materice i Gospodinu upravim svoju zahvalnost i radost što je svako svoje dijete tako čudesno zaštitio ljubavlju majke.

Poslije sv. mise odlazim čestitati Materice kod onih osoba koje su nam jednako bliske i drage, makar su majke drugoj djeci.

Dok je majka /baka/ bila živa s veseljem smo išli k njoj. Ona je osobito znala obradovati unučad, a sada kada je u vječnosti, s ljubavlju pohodimo njezin grob. Naime, Materice su blagdan ne samo živih, već i umrlih majki. Nijedna se majka ne smije zaboraviti toga dana. Navečer, kada se već umorimo, ali još uvijek uzbuđeni i sretni, s udivljenjem prebiremo darove koje smo dobili: maramice, jabuke sa zabodanim novcima, orahe, slatkiše - već prema tradiciji i običaju.

Ovaj dan nas čini radosnima i neizmjereno obogaćenima ne samo izvanjskim, nego i nutarnjim duhvnim darovima koji se tako duboko ucijepu u nas da su zalog sigurnog i sretnog budućeg obiteljskog života.

Lucija

SURADNJA TAVANKUTSKE OMLADINE SA CRKVOM

Naša vjeronaučna zajednica mladih sastoji se od oko 50 članova.. Ovu zajednicu predvodi vlč. Andrija Anišić koji je sa zadovoljstvom prihvatio naš poziv. Suradnja mladih sa crkvom je veoma intenzivna. Mladi su bili glavni inicijatori da se ove godine obnove naši lijepi stari običaji koji su već odavno izumrli. Tako su na "Dove" organizirali KRALJICE koje su išle po selu i pjevale. Mladi su se i ove godine u velikom broju uključili u proslavi Dužijance uz ideju vodilju "OBNOVIMO MLADOST DUHA". Povodom toga je održana prvi put svečana Akademija. Zatim, su mladi

pomogli u organiziranju Svete Mise povodom 45. obljetnice postojanja HKPD-a "Matija Gubec". Jedan od osnovnih zadataka u našoj zajednici je i međusobno druženje, pa je u sklopu toga došlo do susreta između župe "Isusovo uskrsnuće" i naše župe u Tavankutu. Pozivajući se na akciju da mir tavankutska omladina se svojim molitvama pridružuje toj akciji.

Etuška

MLADI - NAŠA NADA (razmišljanje poslije susreta mladih studenata iz Vojvodine)

Divno je vidjeti četrdesetak mladih zajedno. Lijepi su, snažni, veseli usprkos svih briga, no ne i bezbrižni - puno toga ih muči... Odmah mi je došla misao: Kako bi divno bilo kad bi se svi oni nakon završenih studija vratili u Vojvodinu. Četrdeset mladih stručnjaka! Koliko blago za jedno područje, za jedan Narod... Ali glupi rat, koji još uvijek traje, kao da ubija nadu u čvojeku i ne da mu razmišljati o budućnosti. Čvrsto te veže uz ono "sada". I tada sam se sjetio jedne lijepe razglednice na kojoj piše "NAJVAŽNIJI TRENUTAK TVOGA ŽIVOTA JEST SADA, NAJVAŽNIJE DJELO JEST LJUBAV. NAJVAŽNIJI ČOVJEK JE ONAJ KOJI JE PORED TEBE SADA". Tako. To je dobro. Živjeti iz časa u čas... Ne izgubiti nadu. Zadržati vedrinu... I ljubiti. Ne dozvoliti da se mržnja uvuče u srce. Činiti dobro svima. Biti dobar prije svega onom koji je pored tebe. Radovati se sitnim događajima: primljenom pismu, uspostavljenoj telefonskoj vezi s dragima kod kuće, dobivenim kolačima, posjeti prijatelja... I biti zajedno! Biti bliz drugima, osobito onda kad im je teško - kad im čežnja za zavičajem jače stisne srce, kad danima ništa ne čuješ o svojim, kad su vijesti tako tužne i ružne, kad su zračne uzbune učestale... Biti bliz jedan drugome...

Drago mi je da je tako među našim mladima u Zagrebu. Često su zajedno... Zajedno u domu, zajedno u redu za ručak, zajedno u skloništima, zajedno na vjeronauku, na misi...

A biti zajedno u dobru i u zlu, u boli i radosti, u sreći i nesreći - zajedno biti dobar i zajedno činiti

dobro, zajedno moliti... To je put u budućnost, u bolje i ljepše sutra. To je put koji vodi i u vječnost.

Drago mi je da sam bio s njima...

Imamo divne mlade, i zato naš Narod ima budućnost!

AA

NA MATERICE

*Materica svanu dan
Od nas jedva dočekan.
Skupio se djece roj
Da zapjeva divan poj.
Živile nam Mamice,
Čestitamo Materice!*

*Uz mamu smo sretni mi,
To je sunce ljubavi,
Što sa srca topi
ledl u duši stvara med.
Živile nam Mamice,
Čestitamo Materice*

*Došli smo vas slaviti,
Za sve vam zahvaliti,
Reći da vas volimo
I za vas se molimo.
Živile nam Mamice,
Čestitamo Materice!*

*Za sve hvala duboka:
I za suzu iz oka,
I za noći besane,
I za ruke mekane,
I za srca topli žar,
Što nam je najljepši dar.
Živile nam Mamice,
Čestitamo Materice*

*Kad vam briga zadamo,
Oproštenje čekamo.
Smiješkom vi nas darujte
i s nama se radujte.
Živile nam Mamice,
Čestitamo Materice!*

Tona Kujundžić

Bunjevačka nana dariva "materice"

PRVA MISA NA HRVATSKOM JEZIKU U BUDIMPEŠTI

Gospodin Stipan Vujić, direktor Hrvatske gimnazije u Budimpešti (na Trgu Ruša 6-7) izrazio je svoju želju, da bi Crkva u Hrvata osigurala za tristotine dvadesetak daka, od kojih je više od dvadeset postotaka katoličke vjere, katehetu na hrvatskom jeziku i da se brine, da spomenuti đaci imaju bogoslužje na svom maternjem jeziku. Želji direktora škole i nastavničkom kadru pridružio se i nadležni župnik i dekan najužeg budimpeštanskog centra g. Franjo Bertok, koji je za spomenutog katehetu osigurao stan u vlastitom župnom dvoru, koji je susjedna zgrada sa našom gimnazijom. Spremno je ponudio da se svake nedjelje u župnoj crkvi sv. Elizabete, koja je također na istom trgu, održava sv. Misa na hrvatskom jeziku, kako za đake gimnazije i pučke škole, tako i za vjernike Hrvate koji žive u mađarskoj prestolnici. Tu molbu, adresiranu na Bosansku franjevačku provinciju, direktor gimnazije predao je Mr. Lazaru Ivanu Krmpotiću, predsjedniku Instituta "Ivan Antunović" iz Subotice, znajući, da se spomenuta ustanova stara oko zbrinjavanja hrvatskog življa u Bajskom trokutu na vjerskom i kulturnom polju, sa molbom da bi je prosljedio bosanskim franjevcima uz toplu preporuku, da tu molbu svakako pozitivno riješe. Toj se je molbi priključila i skupina vjernika iz same Budimpešte, te iz obližnjeg sela, danas već budimpeštanskog predragrađa Tukulje, koji su također željni svoje materinske riječi.

Koristeći boravak predsjednika Instituta "Ivan Antunović" u mađarskom glavnom gradu, rodila se misao, da se održi jedna sv. Misa u crkvi sv. Elizabete, kao zaziv Duha Svetoga za početak ovogodišnje školske godine i kao prošnja za sretno rješenje pitanja hrvatskog katehete. 21. studenog u 16 sati u crkvi sv. Elizabeta održana je prva javna i službena Misa na hrvatskom jeziku u povijesti ovog grada, jer i one Mise koje su održavali franjevci hrvatskog kulturnog kruga u Budimpešti bile su služene na latinskom jeziku, uz čitanja i pjevanje na hrvatskom jeziku, a prestale su definitivno početkom ovog stoljeća. Iako je bio radni dan i ružno kišovito vrijeme, na Misi se okupio veoma lijep broj vjernika i među njima veoma značajan broj hrvatskih intelektualaca, profesora i odgojitelja iz naše gimnazije i osnovne škole, te internata u kojima su smještene ta naša djeca. U homiliji u kojoj je predvoditelj slavlj govorio o potrebi inkulturacije evanđelja u život svakog pojedinog naroda, naglasivši da je kulturnim nastojanjima, koja sa puno mara nastoji učiniti ova gimnazija, nedostajala upravo kateheza i liturgija na hrvatskom jeziku, kao ona najintimnija spoma koja u čovjeku veže ono što ga vezuje sa majkom i preko nje sa narodom, sa onim što ga veže za svo kulturno nastojanje je bez čvrstog i sigurnog oslonca, nekako visi u zraku. U kratkom nagovoru na mađarskom jeziku govorio je kako poštivanje identiteta nacionalnih manjina, za većinski narod, predstavlja pravo kulturno obogaćenje i područje na kojem se može voditi istinski dijalog između kultura pojedinih naroda, a to je osnovno tkivo budućeg zajedničkog suživota buduće ujedinjene Evrope. Poslije sv. Mise voditelj misnoga slavlj sastao se sa vjernicima iz Tukulja, koji su izrazili želju da im dođe hrvatski svećenik i odsluži sv. Misu i u njihovoj župnoj

crkvi. A u zgradi gimnazije sastao se lijepi broj budimpeštanskih Hrvata, među njima i predstavnici nekih Hrvata koji rade u pojedinim ministarstvima mađarske vlade, osobito odjela za nacionalne manjine. Svi su oni izrazili posebnu radost radi ovog značajnog kulturnog događaja, podržali inicijativu direktora škole, te izrazili svoju želju, da se pitanje hrvatskog svećenika i katehete čim prije pozitivno riješi. Predstavnici tamošnjih vlasti izrazili su svoju zabrinutost razvojem događaja na prostorima zemlje južnih Slavena, te svoju spremnost da pomognu izbjeglicama i prognanicima iz naše zemlje, na čemu im je predsjednik Instituta srdačno zahvalio. Predsjednik je pogledao novosagrađeni internat za 120 djece, u koji se smještaju hrvatska djeca koja dolaze u Budimpeštu na školovanje na svom materinjskom jeziku. Internat je svega stotinjak metara udaljen od škole, veoma je ukusno opremljen. Djeluje veoma obiteljski, ne samo prostor nego i osoblje i sve je u službi očuvanja našeg narodnog identiteta. Tako je eto započeo jedan plemeniti pothvat za dobro našeg naroda u susjednoj Mađarskoj, dao Bog da sretno bude priveden svrsi!

Z.K.

MOLITVA U NOVOJ GODINI

*Gospodine,
na cijelo Ljeto novo
svojom moćnom rukom
blagoslov svoj prospi,
da nas svuda Tvoje
blage oči prate,
da budemo vjerni
Tebi i Gospi...*

*Gospodine,
u dušu nam ulij
ljubav prema svemu
dobro i lijepo
što je samo Tebi
i vršeci uvijek
Tvoju volju svetu
s pravog putada skrenuli ne bi.*

*Čuvaj nam one koje si nam dao
da nas Tebi, Bože,
našem cilju vode,
daj nam ljubav da spoznamo Tvoju,
da budemo dobri, poslušni i blagi,
da budemo djeca Božje slobode.*

*U dane crne,
kada tamne slutnje
i stvarnost gruba
mučiti nas stanu
utješi Ti nas i rukom blagom
izliječi na duši
svaku nam ranu.*

*Gospodine,
na cijelo Ljeto novo
svojom moćnom rukom
blagoslov svoj prospi,
da nas svuda Tvoje
blage oči prate,
da budemo vjerni
Tebi i Gospi...*

Aleksa Kokić

DUHOVNA OBNOVA U SUBOTIČKOJ KATEDRALI

Po 140. put obavili su građani Subotice svoju tradicionalnu pobožnost u čast prečistom Srcu Blažene Djevice Marijine. Današnji oblik pobožnost je dobila za župnikovanja pokojnoga biskupa Matije Zvekanovića. Ta pobožnost nije devetnica. Ne sastoji se samo od uobičajenih molitava ili propovijedi. Na tu se pobožnost vjernici okupljaju u katedralu od 29. studenog do 8. prosinca. U 17 sati mole krunicu, u 17,30 slave svetu misu, slušaju propovijed, a poslije svete mise, pred likom Fatimske Gospe mole se litanije i posvetna molitva prečistom Srcu. Ljepoti pobožnosti uvelike pridonose pjevači sa s. Mirjam na koru. Veliki broj vjernika pristupa svetoj Pričesti. Dok je u katedrali pobožnost na hrvatskom jeziku, kod franjevaca se oko Gospinog lika okupljaju vjernici Mađari.

Veliki broj svetih ispovijedi i pričesti znak je za uspješnost zamisli župnika i biskupa Matije Zvekanovića. Dnevna okupljanja vjernika govore o tome, da je to prava duhovna obnova. Ove godine je duhovna obnova u znaku Blažene Djevice Marije - Kraljice mira.

Na prvu nedjelju došašća mladi pjevači Katedralnoga zbora "Albe Vidaković" priredili su polsatnu pobožnost kojom su molili za mir. Više od 200 vjernika uživalo je u najljepšim duhovnim pjesmama koje su mladi za tu zgodu uvježbali i naučili.

Propovjednici na duhovnoj obnovi su bili vlč. gg. Lazar Novaković iz Male Bosne, Slavko Večerin, duhovnik sjemeništa, preč. g. Andrija Kopilović, biskupski vikar za pastoral, O. Marijan Kovačević, subotički franjevac, vlč. g. Josip Temunović, knjižničar biskupske knjižnice, O. Tadej dr. Vojnović, franjevac iz Novog Sada te O. Josip Antolović, isusovac iz Beograda. Duhovna obnova se završila svečanom biskupskom svetom misom u nedjelju, 8. prosinca, nakon koje je msgr. Ivan Péntzes, subotički biskup, posvetio župu, grad i cijelu biskupiju prečistom Srcu Marijinu. Cijela je duhovna obnova obavljena pod vidom molitve i žrtve za mir.

Župnik

VELIK USPJEH SUBOTIČKOG TAMBURAŠKOG ORKESTRA

U njemačkom gradu Soest održan je internacionalni festival od 31.X. do 3.XI. 1991. god. Na toj velikoj muzičkoj piredbi sudjelovali su poznati europski zborovi. U tom društvu pozvanih bio je i Subotički tamburaški orkestar sa 32 člana. Vodili su ih Stipan Jaramazović i Zoran Milić, dirigent. Subotički tamburaši su imali bogat program na tom gostovanju.

1. Studenog (novembra) u 10 sati naš tamburaški orkestar je prisustvovao na sv. misi u crkvi sv. Križa u Soestu i svirao je kompozicije "Ave Maria" i "Adagio", a pjevao je zbor iz Belgije.

Istoga dana navečer, u 19,30 sati Subotički tamburaški orkestar je imao samostalni koncert u gradiću Anröhte kod Soesta.

U prvom dijelu koncerta tamburaški orkestar je svirao narodne kompozicije i kola. Tako je i europska publika mogla upoznati ljepotu našeg narodnog muzičkog stvaralaštva u izvedbi tamburaškog orkestra.

U drugom dijelu koncerta na programu su bila poznata djela muzičke klasike u aranžmanu za tamburaški orkestar. Izvedena su poznata muzička djela: Rosini: Seviljski brijač (uvertira), Schubert: Serenada i Ave Maria, Čajkovski: Romansa, Vidošić: Oj more duboko, Dubravko Isakov: Igre iz Vranja i dr. kompozicije.

U subotu, 2. studenog (novembra) u 20 sati bio je u Soestu svečan koncert s nastupom svih gostiju. Na tom koncertu Subotički tamburaški orkestar je izveo ova muzička djela: Čajkovski: Romansa, Rosini: Seviljski brijač (uvertira), Schubert: Ave Maria, D. Isakov: Igre iz Vranja.

Ovim izvedbama publika se uvjerila kako tamburaški orkestar ima mogućnosti za izvođenje najljepših djela klasične muzike, koja su komponirana za simfonijski orkestar. Tako se pokazalo sve bogatstvo i ljepota zvučnosti tamburica, kao narodnog instrumenta.

Svojim učešćem na ovom internacionalnom festivalu Subotički tamburaški orkestar dodao je nov uspjeh svim uspjesima na dosadašnjim nastupima u Domovini i u svijetu.

U nedjelju, 3. studenog (novembra) bilo je razgledanje starog grada Soest i onda povratak kući, u Domovinu, noseći najljepše dojmove i doživljaje sa jednog od mnogih gostovanja orkestra, koji je širom pronio slavu tamburice i Subotice.

Al - Be

SVETA NOĆ

Noćas je neka skrivena sila
po sjajnom nebeskom svodu
prosula pregršt dragulja,
o noćas sve je tako
tajanstveno, tiho i meko
ko priča malog
slavuju...

Otkuda noći ovoj
toliko raskoši, sjaja?
Otkuda pjesme sred noćnog mira?
čemu u gori vesela svirka,
čemu ta žurba čudna
judejskih mladih
pastira?

O čudo noćas se zbililo...
čudo kakvoga svijet još
nikada nije gledao.
U štali na slami leži
kraj čiste Djevice Majke
maleno, božansko
Čedo.

Kako je krasno to Čedo,
što leži sve u sjaju...!
To lice, ta usta, te oči!
O kako se nebesko čudo
u štali dogodi prosto
radosne ove
noći.

Pastiri pobožno kleče
pred malim nebeskim Kraljem,
od sreće lica im gore...
Anđela čitava četa
motri to divno Čedo,
dok pjesme rajske se
ore.

Srebrno modre zvijezde
tiho se spustile niže
i jače sjati su stale,
ne bi li kroz trošne grede
ugledat mogle lice
božanskom Gostu
štale...

Noćas je Božja skrivena sila
po sjajnom nebeskom svodu
prosula pregršt dragulja...
O noćas sve je tako
tajanstveno, tiho i meko
ko pjesma Božjeg
slavuju...

Aleksa Kokić

**S.M. MIRA BARAKOVIĆ -
misionarka družbe KĆERI MILOSRĐA TREĆEG
SAMOSTANSKOG REDA SV. FRANJE**

Mislina se vraćamo na 28. studeni (novembar) 1990., dan kada je naša draga Subotičanka s.M. MIRA BARAKOVIĆ, misionarka u Južnoj Americi, ostavila ovu dolinu suza i sve nas, njezine redovničke sestre.

S.M. MIRA rođena je 21. siječnja 1915. u Subotici u poznatoj obitelji BARAKOVIĆ. Bila jedno od šestoro djece.

Školu je pohađala kod časnih sestara "Naše Gospe" u Subotici. Bila je također članica križarskog društva. U školi i u društvu bila je poznata kao tiha i skromna djevojka. Nakon završene građanske škole, godine 1931. ulazi u družbu Kćeri Milosrđa, koje imaju svoj samostan u župi sv. Roka. Nakon uspješnog novicijata, godine 1933. polaže prve, a 1939. doživotne zavjete. Slijedeće godine starješice je premještaju u Zagreb, gdje završava školu za medicinske sestre i socijalnu radnicu. Nakon završene škole imenuju je za nadstojnicu na Tabor Gradu, gdje je bilo 150 ratne siročadi. Nekoliko godina je provela i u Vratišincu, gdje je u župi vodila crkveno pjevanje i sviranje. Godine 1952., po želji starješica, odlazi u Rim, a nakon dva mjeseca putuje u Argentinu, gdje ostaje samo nekoliko mjeseci, da zatim pređe u Čile. Tu se s.M. Mira posvećuje učenju španjolskog jezika i ubrzo je imenovana za nadstojnicu i direktoricu župske škole u Santiagu, koju su vodili oci Predragocjene Krvi, a naše sestre radile u svojstvu učiteljica. Tu je naša s.M. Mira zajedno sa sestrama, veoma uspješno radila u odgojnom apostolatu. Godine 1961. s.M. Mira je premještena u Paraguay za direktoricu Družbine škole u predgrađu Asuciona sa oko 1000 učenika u pučkoj, srednjoj i učiteljskoj školi. Tamo se razvio pravi misijski rad sa siromašnom djecom. Velikodušno se dala na proširivanje školskih zgrada, na školovanje domaćih sestara, samo da se što više iziđe u susret siromašnoj paraguajskoj djeci i da im se omogući što bolje školovanje. Sadašnja direktorica te škole u nadgrobnom govoru istakla je, da s.M. Mira ostaje u trajnoj uspomeni u srcima djece Paraguaya.

Grob S.M. Mire Baraković u Argentini

Godine 1967. na poziv starješina s.M. Mira se vraća na kratko vrijeme u Europu i to u Njemačku, da se nakon tri godine ponovno vrati u Argentinu u svojstvu provincijalne starješice za Argentinu i Paraguay. Devet godina je ostala na ovoj odgovornoj dužnosti, brinući se o sestrama, o zajednicama, o duhovnom i materijalnom napretku Družbe u tim krajevima.

Kod s.M. Mire je najljepše to što je svojim primjerom pokazivala ono što je tražila od sestara. U tome leži

tajna njezinog uspjeha. Imala je posebni dar: razumjela je duše i donosila mir u zajednicu. Nakon te dužnosti, još tri godine ostaje na dužnosti provincijalne ekonomice. Zatim prelazi u Družbinu kuću u Cortines, blizu svetišta Lujanske Gospe kao starješica i ekonomice kuće sve do 28. studenog 1990. tj. do svoje nagle smrti.

S.M. Mira je dobro raspoznavala znakove vremena. Za sve dužnosti, koje je obnašala u Družbi, potrebna je bila vjera, jakost i ustrajnost. Ona je uz pomoć Božju nadvladala sve poteškoće i ostala vjerna Bogu i Družbi do svoje blage smrti. Uvjerene smo da sada uživa baštinu svetih. Neka joj Gospodin udijeli pokoj vječni i svjetlost vječna neka joj svijetli.

Nakon njezine smrti u mojoj duši ostala je velika praznina. Ja sam ju veoma poštivala. U njoj sam našla dobru i pametnu redovnicu. Radili smo zajednički 26 godina i dobro smo surađivali. Najviše me je potresla njezina nagla smrt. Sve do 9,00 sati u noći radila je, hodala i razgovarala kao zdrav čovjek, a u 9,30 sati bila je mrtva. Naglo joj je pozlilo i ja sam je počela oblačiti s nakanom da je odvezemo u obližnju kliniku. Dok sam je oblačila, rekla mi je jasnim glasom "Beata, nećemo stići. Umirem. Zbogom". Tada je izgubila svijest i klonula. Mislila sam da se onesvijestila, ali povratka više nije bilo. Umrla je kao sveti Franjo, na zemlji.

U ovoj kući prisustvovala sam na oko stotinu smrtnih slučajeva (jer je to starački dom). Te ovdje sam se suočila sa jakošću i težinom smrti. Ovdje sam se tek osjetila tako sama i tako daleko od svoje domovine. Izgubila sam starješicu, sestru, susjedu i iskrenu suradnicu. Ona je lijepo umrla, ali mi smo svi ostali pogođeni. Evo, sad je već godinu dana da je nema.

Željela bih da njezino ime živi u našem gradu i u našem narodu, radi nje same, jer to zaslužuje a i radi zvanja. I naš narod puno

poštuje misijsko djelovanje. Ovdje Vam šaljem kratki opis njezina života... Možda će koja djevojka pročitati i primiti milost zvanja.

Draga djevojko naših subotičkih ravnic! Kad pročitaš ove retke iz života misionarke s.M. Mire, tvoje sunarodnjakinje, i u tvojoj duši čuješ kao neki tihi šapat Gospodinov, poslušaj ga dobro i razmatraj i neboj se ako i tebe Isus zove na takav život. Bog će ti dati snage, ako kažeš: "Evo me Gospodine, neka se vrši tvoja volja!" Te riječi je rekla i Majka Božja i na svijet je došlo spasenje. S.M. Mira je, kao i ti bila mlada djevojka i da nije rekla Gospodinu "DA", mnoga dobra djela ne bi se ostvarila.

Toliko je siročadi što vape za ljubavlju, toliko je djece i odraslih što plaču i nema tko da im obriše suze, toliko gladnih i žednih koji traže ne samo kruha, nego i pravde, toliko je neukih koji žedaju za znanjem da ublaže teškoće života.

Ti, draga djevojko, mnogima možeš pružiti ono što traže, ako imaš u srcu ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Odvaži se i kaži "DA GOSPODINE!"

S.M. BEATA KOVAČEVIĆ

DR. VINKO PERČIĆ 1911.-1989.

Zagreb je metropola Hrvatske, ali nekakvim nepokidivim vezama i misaoni cilj svih Hrvata. To je dokazao i primarijus dr. Vinko Perčić (1911.-1989.), Subotičanin, poklanjajući Zagrebu 1989. godine zbirku umjetnina neprocjenjive vrijednosti. Njegova donacija, osobito kolekcija potreta, te modernog europskog i mađarskog slikarstva su pravi raritet na hrvatskom i zagrebačkom muzejsko-galerijskom prostoru. Životna je želja bila dr. Vinka Perčića zbirku udomiti u Zagrebu, životna želja u punom smislu, jer je nedugo poslije velike geste preminuo.

Dvogodišnjicu zahvale i sjećanja na velikog medicinara i kolekcionara primjereno je obilježio prošle subote Muzejsko-galerijski centar u Zagrebu. Malu, studijsku izložbu odabranih pejzaža i portreta iz donacije postavio je kustos Centra Leo Slijepčević. O prigodnoj izložbi i osobi dr. Vinka Perčića govorili su kipar Nesto Orčić i Đuro vandura, a gospođa Marta Vidaković pročitala je nekoliko pjesama iz osebujnog repertoara bunjevačkih Hrvata. Komemorirajući jedinstvenu osobnost velikog dobrotvora i altruiste, primarijusa dr. Vinka Perčića, prisutni su ujedno izrazili sjećanje na sve one koji su, kao i on 1971. godine, bili ili jesu krivi samo zato što su Hrvati. (Đ. Vandura)

(Vjesnik, 26. 11. 1991. str. 6.)

Moj susret s njim

Za dr. Vinka Perčića znao sam dosta ranije no što sam ga i osobno upoznao. Znao sam ga kao uglednog i cijenjenog liječnika internistu, predstojnika internog odjela Bolnice u Subotici, znanstvenog radnika i organizatora znanstvenih međunarodnih skupova iz gastroenterologije "Internistički dani".

Međutim, nisam znao za njegovu veliku znatiželju i ljubav prema likovnoj umjetnosti i strast za sabiranje umjetničkih likovnih ostvarenja. Saznao sam to tek nakon osobnog upoznavanja s njim. Bilo je to u ljeto 1968. godine u Subotici, prigodom održavanja žetvenih svečanosti - Dužijance. Bio sam počašćen kada sam saznao da se dr. Vinko želi upoznati samnom. Već u prvom susretu, naravno poslije razmjene općenitih tema, težio je da razgovaramo o slikarstvu i kiparstvu te se interesirao mnogo za moj rad. Bio je to ugodan razgovor na temu koja mi je bila bliska. Tako sam saznao da je on veliki ljubitelj lijepe umjetnosti, a ujedno strastveni sabirač likovnih ostvarenja.

U to sam se uvjerio jednom drugom zgodom kada sam boravio u Subotici. Pozvao me da ga posjetim u jednoj od njegovih stanova u ulici Maksima Gorkog 22 kojeg je on nazivao "moj momački stan". Stan je bio prepun umjetnina. Zidovi soba su doslovce prekriveni slikama, a bilo ih je i složenih na podu i u sporednim prostorijama. Bilo je tu i nešto skulptura te predmeta primjenjene umjetnosti - keramike i stakla.

Bio sam zapanjen ugldavši sve to, a onda mi je rekao da u drugom stanu ima još dosta toga.

Među tim slikama i kipovima, znatan dio bio je od hrvatskih, srpskih i vojvođanskih autora. Dosta su zastu-

pljeni mađarski umjetnici. Rekao mi je da posjeduje i manju zbirku europskih umjetnika, što nisam vidio jer su bile pohranjene u drugom stanu. Ugodno ga je bilo slušati kako je s ljubavlju i posebnim ushićenjem govorio o pojedinim djelima. Nisam stručnjak za procjenu vrijednosti umjetnina, no kao likovnjak smatram da je među svim tim djelima znatan broj vrlo vrijednih ostvarenja.

Posebna preokupacija dr. Vinka bili su njegovi portreti izrađeni od raznih autora, u raznim tehnikama i različitim stilom. Kako je i sam rekao, portreti su i bili začetnici ove njegove zbirke. Veći dio izradili su mu njegovi zahvalni pacijenti. Govorio mi je kako mu je uvijek bilo interesantno vidjeti kako ga kao modela svaki umjetnik vidi drugačije i na svoj način nacrtati ili naslikati. Vjerojatno ta znatiželja bila je povod da i mene zamoli da ga portretiram. To više što je skulptorskih ostvarenja imao malo. Obećao sam mu ispuniti želju.

Problem je bio uskladiti mogućnost i vrijeme kada će On biti u Zagrebu bar nekoliko dana da mi može pozirati. Dogodilo se to tek početkom 1973. godine. Kao model bio je jako strpljiv. Dok sam u glini modelirao njegov portret pričao mi je svoje interesantne dogodovštine. Kako je njegovo lice bilo vrlo karakteristično, izražajno i relativno lako za dešifriranje, bilo je potrebno samo nekoliko seansi po par sati, da načinim portret onako kako sam ga ja vidio.

Često mi je pri susretima govorio sa velikim ushićenjem i ljubavlju za svoju zbirku. Strast za sakupljanjem umjetnina nije ga napustila niti onda kada je po sili zakona otišao u mirovinu. Dapače, tada se u cijelosti posvetio ovoj preokupaciji.

Kako je već ranije namijenio svoju voljenu zbirku darovati društvu, možda je sretna okolnost za grad Zagreb, a i nas sve, da tamo nisu imali razumijevanja za njegovu ponudu. Pa i On je bio presretan kada je ostvario svoju želju da udomi dugo skupljana umjetnička djela a ujedno i da ih pokaže javnosti.

Ja osobno, a nadam se i mi svi smo mu za to zahvalni.

Nesto Orčić
akademski kipar

KRŠĆANSKA SMRT KAO "OSLOBODITELJICA"

Ako se za ikoga možž smrt tako nazvati, onda to osobito vrijedi za našu nedavno preminulu s. Mariju Amadeju, kao i za mnoge njezine dugogodišnje su-patnike...

S. Marija Amadeja rođena je 1910. godine u Martonošu od oca Gabora Huszár i od majke Piroške Bus. U zadnje vrijeme znala se šaliti da je rođakinja američkog predsjedj.G. Buša! - Na krštenju dobila je ime EMILIJA. Mladost je provela časno u služenju drugima. O svim svojim poslodavcima uvijek se lijepo izražavala. Sestra Amadeja je bila jedna od onih rijetkih ljudi, koja nije bila "zlopamtilo", kako u svijetu tako i u samostanu. Iz svoje prošlosti rado je pričala o onome što je lijepo i dobro.

U zrelih godinama Emilija Huszár stupila je u samostan Družbe "siromašnih ss.učiteljica od naše Gospe" sa sjedištem u Subotici. Nakon par godina kandidature ušla je u Novicijat i dobila ime s.Marija Amadeja. Dana 15. kolovoza 1935. godine položila je prve redovničke zavjete. Iza redovne formacije poglavari su je dodjeljivali na razne dužnosti prema potrebama Družbe i prema njezinim sposobnostima. Najčešće je radila u kuhinji i s vremenom postala vrsha kuharica. No, nije prezala ni pred ostalim poslovima, osobito tamo gdje je trebalo povući teži kraj. Među ostalim jako je volila VRT, cvijeće i povrće. Bila je snažna i radina pa joj ništa nije bilo teško. Kao takvu znali smo je od milja nazivati samo "Husar", prema značenju njezina imena-prezimenaa.

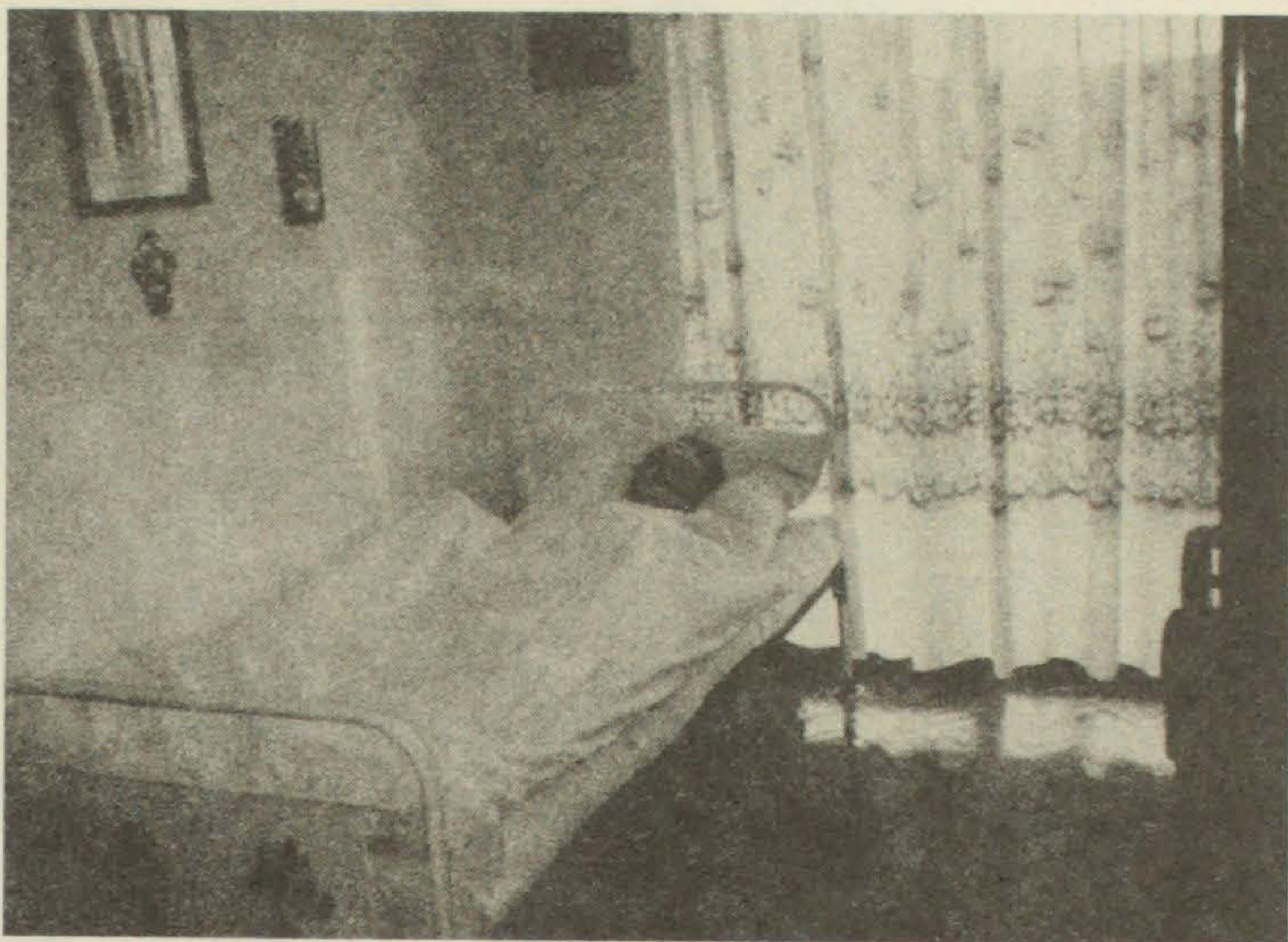
Tijekom svog aktivnog života prošla je gotovo sve Družbine kuće: Od Subotice do sunčane Dalmacije gdje je par godina prije rata radila u Segetu kraj Trogira; od sjevera zemlje u Dobrni pri Celju, pa preko Zagreba i Varaždina stigla je i do ravne Slavonije u Gunji da se opet zaustavi u Bačkim žitnicama neko vrijeme u župi Starom Žedniku, gdje je i započela njezina Kalvarija. Završila je svoju životnu patnju opet u Subotici i umrla dne 20.11.1991. u novom samostanu Družbe zvanom "Anuncijata" na domak crkve Isusova Uskrsnuća okružene lijepo uređenim gradskim parkom, koji ona ni vidjela nije radi svoje nepokretnosti.

Za našu s. Amadeju može se reći da je jedan aktivni tip redovnice, do skrajnosti požrtvovne i zauzete za spas duša. Takvu je poznajemo sve do njezinih šezdesetih godina... Ali Gospodinu je trebala i za druge planove, u otkupiteljskom djelu trpljenja: Poslao joj je bolest po kojoj se godinama mogla kretati samo pomoću neke stoličice ili eventualno s dva štapa. Sticajem okolnosti slomila je kičmu i potpuno se iskrivila. Nekoliko godina i takva "slomljena" radila je u vrtu na Žedniku pomoću svoje "stoličice". Kad već ni tako nije mogla, preselili su je privremeno u jednu sobicu Svećeničkog Doma u Harambašićevoj. Godine 1981. Družba je na temeljima darovane kućice u Bursaćevoj ulici 38 sagradila novi samostan. Te godine uselila se i naša s. Amadeja u jednu od ćelija pripremljenih za stare i bolesne

sestre iz Družbe NAŠE GOSPE s Maticom u Zagrebu.

Kroz tih desetak patničkih godina vanjske pasivnosti tek se otkrila sva dubina duše i svestranost ljubavi prema Bogu i ljudima naše naoko "aktivne" sestre Amadeje.

Kroz par godina mogle su je sestre odvesti s kolicima u kućnu kapelu, gdje se rado molila skupa sa +s.Ankom. Tako je u bolesničkim kolicima 1985. godine obnovila i svoje redovničke zavjete prigodom Zlatnog Jubileja... A onda, prigrlila je svoj bolesnički krevet, iz kojega se više nije makla. S Kristom razapeta. Bio je to i njezin Križ i njezin OLTAR na kojemu je sve prikazivala za Crkvu i za sav svijet. Zato je

takva nepokretna znala govoriti "Nemam vremena" jer ima toliko potreba za koje moram moliti i prikazivati...

Iz života naše s. Amadeje spomenut ću još par momenata kad mi se ona učinila velika - herojska:

- Bilo je to 1941. godine kad se uslijed ratnih prilika trebalo odlučiti: Ostati u našoj Družbi ss. Naše Gospe koja seli Maticu u Zagreb s hrvatskim jezikom, ili se priključiti Kaločkoj Družbi s mađarskim jezikom... I naša s. M. Amadeja Huszár - iako nikada nije dobro naučila hrvatski, jedina je od Mađarica ostala kod nas. "Tu sam položila zavjete", motivirala je svoju odluku. Herojska vjernost!

- Njezino iz vjere prihvaćanje invalidnosti i posvećenije nemoći kroz posljednjih dvadesetak godina. Bila je posve nepokretna, osim glave i dijela desne ruke, a ipak uvijek vedra i raspoložena...

- U mome posljednjem razgovoru sa s. Amadejom par dana prije njezine smrti otkrila mi je tajnu te milosti: "Divila se kako dragi Bog uvijek daje one milosti koje su nam potrebne... Velika milost Božje i to što sam ja, iako tako radina, sada posve zadovoljna s ovim stanjem nemoći, gdje ništa ne mogu sama..." Tako mi je otprilike govorila fu našem tako reći "oproštajnom razgovoru"...

HVALA JOJ!

Hvala Ti, Gospodine, na toj milosti iskazanoj našoj dragoj s. Amadeji i svima namapreko nje! Nagradi je zaslužnim radostima i mirom u tvom Očinskom zagrljaju!

Subotica, 2.12.1991.
s. Marija Anđelina

MOLITVA ZA SVOJE KOD KUĆE

*Gospodine, daj da moj otac još dugo bude u zdravlju,
tegobu svagdanjeg posla da može snositi lako,
jer ima nas mnogo braće i sestara
na knjige i odijela mora trošiti svako.*

*Poslije dnevnog posla kad u večje sjedi u kutu kraj peći
i ta nas brižno radi duboko u noći,
ne daj, da odmah mojoj dobroj mami
klone ruku i da je zbole oči.*

*Braću moju vodi rukom očinskom, blagom,
neka svaki može da bez brige radi,
a onaj mali da dobro svrši školu,
jer svi bi oni htjeli postati nešto
dok su još snažni i mladi.*

*I za sestre molim se male.
Nad njihovim krevetom sliku Majke Božje visi,
i one mi pišu često kako na me misle
i sanjaju o mojoj prvoj svetoj Misi.*

*Sve moje kod kuće, Gospodine, čuvaj,
da ostanu zdravi, da budu sretni
braća i sestre, otac i mati,
neka još dugo Tvoje ime hvale
i svuda nek ih
Tvoj blagoslov prati!*

Aleksa Kokić

BOŽIĆNA NOĆ SE SKUPTA

*Božićna noć se spušta... Ko sitne nestašne ptice
srebrnih bijelih krila pahuljci lebde po zraku
i redo nečujno padaju na njive, ceste, salaše,
što se pomalo gube i nestaju u zimskom mraku.*

*Božićna noć se spušta... Sve više snijeg se hvata
drveća crnih, kojima grane se zemlji svile.
Ulice bivaju prazne, kućama ljudi se žure
darove nose za sve drage svoje i male...*

*Božićna noć se spušta... Al mnogi umjesto dara
gorčinom ranjeno srce nose u svojim grudima,
da Čedu božanskom daruju. Ono ih liječiti znat će
i samo jer je nekada patilo među ljudima.*

*Sve više nebo se smrkava, sve gušće pahuljci padaju
i cijela priroda veo na sebe bijeli prima.
Pripravni budimo, braćo, na dolazak nebeskog Čeda
u srcu grijmo Ga da Mu odviše ne bude zima...*

*Božićna noć se spušta... Ko sitne nestašne ptice
srebrnih bijelih krila pahuljci lebde po zraku
i redo nečujno padaju na njive, ceste, salaše,
što se pomalo gube i nestaju u zimskom mraku...*

Aleksa Kokić

FOND INVANA ANTUNOVIĆA

Historicus	1000
Liza Prčić	500
Stjepan Beretić	6000

HVALA SVIMA !